

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BRȘOIANG 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscrisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorități și instituții 1000 lei
de onoare 500 ”
particulare 12 luni 360 ”
6 luni 190 ”

REDACTIA și ADMINISTRATIA
BUCUREȘTI I Str. Bresolanu 23
TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMÂNAL
PREȚUL 6 LEI

ANUL LI Nr. 37

SAMBATA 12 SEPTEMBRIE 1942

Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

T. PALLADY

Natură moartă

afară, prinzându-i legile de manifestare. Necunoscutul din interioritatea noastră a rămas, în mare parte, neexplorat. Cei ce nu s'apă să-l desgroape, aceia se plictisesc, se simt singuri și le e urit. Cu alte cuvinte, simt în el necunoscutul în toată puterea lui, singurătatea, vîdul sufleteesc. Sufletul se cere pătruns în adăncuri, se cere trăit. A trăi la periferia lui, înseamnă a-l pierde curînd și a rămîne fără el, cu necunoscutul. Rămîne singur, începe uritul propriu zis, începe fuga: nevoia de distracție. Distracția nu-i altceva, decît frica de singurătatea dinăuntru, fuga de noi. Dar să precizăm uritul-plictis, în funcție de cele trei coordonate. Necunoscutul e în afară și în noi. A-i uita prezența înseamnă a-l căuta necontent. Încetarea acestei activități aduce cu sine prezența lui vîd, prăpăstioasă și temătoare, în fața noastră. Adevărata plictiseală e cea legată de interioritatea noastră. A înceta să trăim în adăncurile sufletului și a reveni la suprafața lui, pe care o epuzăm ușor și repede, înseamnă a ne plictisi. Aici începe fuga cu toate aspectele unei vieți zise distractive: fiecă-reala interminabilă a femeilor despre lucrurile cele mai neînsemnate, nevoia de a fi veșnic anturată și nicodată singur, o muzică cămă neprecisă, zisă ușoară, care să nu-ți poată fixa nici o atitudine contemplativă, etc. Ceeace caracterizează epoca noastră este tocmai această nevoie neastămpărata de fugă, de distracție.

DESPRE URĂT

de NICOLAE PĂRVU

Ideile schițate în aceste rânduri, în legătură cu uritul, mi-au fost sugerate de un copil care mă ruga să nu-l las singur, fiindcă îi este urit și de o domnișoară care insistă, cu altă ocazie, să-i țină tovarășe, fiindcă singură se plictisește, o apucă uritul. Acestor două cazuri de întrebare a aceluiași copil le-am mai adăugat, pe urmă, accepțiunea estetică de urit ca opus frumosului și pe cea morală de act nepermis, de act urit.

Ne găsim, deci, în fața unei constatări, în fața unei uzanțe de limbaj, căreia am dori să-i cercetăm temelii. Nu ne este însă gîndul să deschidem, cu această ocazie, o problemă de limbă, cum s'ar părea și cum s'ar putea, ceea ce a întemeierii sinonimelor și a omonimelor. Dacă la sfîrșitul examinării noastre ar țâni și unele lumini în această direcție, ele nu vor fi subliniate, fiindcă nu ne interesează. Ceeace încercăm este stabilirea punctului de incrușișare, de interferență a celor patru atitudini sufletesti amintite, dacă acest punct există. Ce este comun în uritul copilului care plînge, în acela al persoanei care se plictisește, al unei picturi urite și a unui act urit?

Avem aci patru atitudini sufletesti, a căror prezentare fenomenologică ar putea să ne deschidă un unghi de pătrundere. Să începem cu cea din urmă: urit l-am spus fricii copilului lăsat singur. În cuprinsul noțiunii de urit, în general, am precizat prin această un element, anume frica, iar pentru cazul ad-hoc uritul cu frica se arată a fi același lucru.

Copilul nici nu mai cunoaște alte feluri de urituri Plictisul îl este străin, schițele lui deșchiate la fel de frumoase și de urite, iar uritul moral îl recunoaște mai tîrziu. E destul de greu să știm de cine se teme copilul, cînd e singur. Fapt este că plînge și țipă cînd îl este urit. De aceea ne putem întreba: nu cumva plînge ca să nu-i mai fie? Nu cumva, în timp ce plînge nu-i mai este urit, iar teama îi revine numai cînd se oprește plînsul? Au spus cîtiva gînditori că omului l-e teamă singur, fiindcă necunoscutul îl neliniștește și-l obligă să se întrebze. Am spune, atunci, că omul plînge și țipă, ca să nu mai fie singur, ca în preajma lui să nu mai existe necunoscut, sfera acestuia să o umple de sine.

Acest lucru îmi pare adevărat și pentru plînsul și durerea pricinuită de alte motive decât teama.

Reținem, din această primă formă de urit sinonim cu fri-

ca, neliniștea interioară și vorbăria (tipul și plînsul inclusiv). Neliniștea interioară ca un semn că mintea noastră, în mod conștient sau nu, are voga prîsimire că sunt fapte care o detașează, să-i țină tovarășe, și să pășese și ar putea ca s'o strivească, fiindcă-i singură și slabă. Vorbăria ca pe o înșelare a propriei noastre conștiințe, în primul rînd, și-a necunoscutului mai apoi. Avem cu toții o biceală de a fluera cînd suntem singuri și de a vorbi, pe întunec, tare — dacă întămplător ne-am împiedecat de un obiect — ca să ne înșelăm pe noi, iar obiectul să-și dea seama, dacă totuși ar fi om, că suntem mai mulți.

Pe lângă neliniștea interioară și vorbărie, ca încercare de multiplicare și umplere a spațiului cu propria noastră persoană, vom mai adăoga ca element co-relat al uritului-frică, fuga. Cercetînd, mai de aproape, ne putem da seama că despre uritul din înțelesurile ei am vorbit. Ea trebuie considerată ca o înălăturare a necunoscutului, printr'o deplasare spațială, dacă această e posibilă, iar dacă nu e cu putință, printr'o înălăturare mîntală a acestuia. Acest ultim înțeles l-am subliniat cînd am arătat sensul vorbăriei.

Trecem acum la a doua atitudine sufletescă acoperită de noțiunea urit, la uritul-plictiseală. Cînd e vorba de plictiseală e de remarcat, în primul rînd, că pare a fi legată de lipsa de activitate. Omul care „face” pe planul realității, sau al gîndirii nu se plictisește. Poate că obosește sau se descurajează, dar nu l se urăște. Acest lucru pare just, mai ales, cînd reintroducem în discuție cele câteva elemente stabilite mai înainte: necunoscut, neliniște, fugă. Uritul-frică l-am întănit pe o trespă interioară a existenței noastre, manifestat natural și instinctiv, ca o tresărire a vieții care se naște cu moartea în spate, cu necunoscutul. Scăparea de el este tot un act instinctiv, fuga cu dublul ei aspect. deplasarea în spațiu și magia cuvintelor. Dela această primă etapă la cea de a doua e un moment de evoluție. Această evoluție s'a înfăptuit prin progresul cunoașterii. Cele trei coordonate ale uritului au rămas, însă, a-celeași. Ca să scapi de urit, trebuie să înălțăm necunoscutul, dar altfel decît printr'o eternă fugă, anume cunoscîndu-l. Măscînd din el bucată cu bucată, fuga încetează și începe stăpînirea cunoștinței. Nu mai ești singur, ai prieteni deoarece cunoști, ești acolo unde ieri era necunoscut. Dar necunoscutul e în afară și în noi și am reușit întă, să-l stăpînim pe cel din

DE DRAGUL LUI ION MINULESCU

de RADU GYR

Adeseori, scrierile jilave ale toamnei bucureștene aduceau în fața vitrinelor „Capșei” doi studenți palizi, tremurînd în trencheol-uri subțiri și urmînd, cu ochii dilatați de febra curiozității prin geamurile cafenelei, scriitorii expuși, frumos, pe canapele, printre șaluri de fum, în fața șvarțurilor și mazagranelor... Scriitorii de „scoti” și „generații” d'ferite. Cu lavalieri sau fără, cu zămbete meditative sau ironice, cu obraji obosiți de actor ratat, ori agresive figuri muschetare.

Seri la rînd, între orele sease și opt, cei doi studenți, neîndrăznind să intre în cafeneaua „consacraților”, pîndeau de pe trotuar frunțile încornutate, de discuții ale celor dinăuntru, sau gesturile largi ale maeștrilor, răsfrînte în vitralii și pahare. „Capșă” îi aureola, generoasă, cu beteala sutelor de wașe ce inunda localul, îi legăna în jerbii de fum de tutun și îi distrugea în echipe, la mese, ca să vocifereze, să argumenteze liric și să rostogolească sub frunte mestifotoase pupile.

Greu de prestigiu, căte un pumn, proprietate masivă a unui maeștru, lovea convingător în masă.

Atunci, ceștile de șvarțuri se speriau ca niște dușii brune surprinse de un autocamion la traversarea străzii. Însă pămîntate, săreau înapoi și se olătau. Prăjiturile, cu obraji limfatice de cremă, leșinau, de emoție, pe farfuri-

inteligenta nu se mai întrebua înțea. Necunoscutul din afară ni l-am aservit, viața ne este asigurată și atunci uzajul inteligenței l-am mărginit la fleacuri. Ne plictisim deci nu fiindcă am fi proști, ci fiindcă nu mai gîndim, dintr'o lenșe spiritală. În acest sens, orice neputință de a mobiliza, din nou, forțele inteligenței, fie din lipsă de scopuri, fie din convingerea inutilității lor, aduce cu sine văicăreala plictisului.

Mai există însă un aspect celebru al plictisului, devenit astfel din cauza celor care l-au trăit, este spleenul. Explicația dată adineaori, pentru chinuții spleenului pare insuficientă. Nu ni-l putem închipui pe acestia sărări de suflet, lipsiți de curajul adăncirii în necunoscut. Uritul, teama lor provine tocmai din prea mare confundare în el și din cauza rezistenței acestuia luminii inteligenței. E spaima omului care a înaintat prea mult în câmpul inamic și se teme de impresurare, fiindcă a pierdut contactul cu cei din spate, iar înainte nu se arată nici un semn de speranță. Are postul M. Beniuc o poemă „Tunelul”, care prezintă, admirabil, situația despre care vorbim. În avântul lui nestăpînit de a prinde enigma universului, minierul își sapă în adăncuri tunelul. Oprit pentru clipa unui popas, spaima-i gata să-l cuprîndă: înaintea lui beznă, înăpoi lutul, materialul scos din stîncă a crescut enorm și începe să-i astupe intrarea. Destul omului de geniu, mai ales, se arată a fi tragic. El devine prizonierul propriilor sale aspirații. Cîteodată are momente cînd își dă seama de impresurare: de imensitatea necunoscutului și de îndepărtata realitate și îl cuprinde spaima, uritul.

Vom încerca acum să recunoaștem elementele întrebunțate pînă aci, și în cazul uritului este ic. Lăsînd la oparte discuția dacă uritul se opune frumosului sau altei realități estetice și ne ocupăm de atitudinea în sine. Plecăm, pentru aceasta, delă prezentarea atitudinii contrare, delă frumos.

(Urmare în pag. 2-a)

A MAI TRECUT O ZI...

de ION ȘTEFAN

Seară de seară, fiecare om, de orice categorie socială și de aproape orice vîrstă, își spune — unul cu tristețe, poate, fiindcă nu-mărd încă o zi înușil consumată, ireversibilă, altul cu bucurie, fiindcă se apropie de o dată care e prevăzută ca aducătoare de fericiere, ca împlinirea unei așteptări, altul în fine cu indiferența sau sila desazutului, care privește în juru-i fără nici un interes, — cert e însă că fiecare își spune, cu mai multă sau mai puțină amărăciune, chiar dacă o face în aparență cu satisfacție: „A mai trecut o zi!”

O zi! Atît de pușin și totuși atît de mult! O zi trecută e pierdută pentru todeauna. Nu ca fapt concret, ca dată calendaristică, ci ca experiență sufletească. Nimic din ea nu mai poate fi retrăit, reconstituit adoma. Un apus de soare, un peisaj, un eveniment, chiar o lectură, în fine, nici una din emoțiile, din experiențele trăite azi, nu poate fi reconstituită întocmai, ci cel mult cu aproximația reconstituirii unei crime. Ceea ce a trecut, e pentru todeauna pierdut. Nu ca rezonanță, care rămîne, ca ecou mai mult sau mai puțin prelung în noi înșine, ci ca posibilitate de reluare identică. Setea noastră ar trebui ca atare să fie nu ca o clipă să treacă, ci să rămîde, pentru a-i gusta din plin fie elixirul, fie chiar amarul, pentru că e unic. Să ne fie deci ca un memento, fiecărui, versurile lui Baudelaire din L'Horologe:

Les minutes, mortel polêtre, sont des gangues,
Qu'll ne faut pas lâcher sans en extraire l'or!
Souviens-toi que le Temps est un joueur averse
Qui gagne, sans tricher, à tout coup! c'est la loi.

Le jour décroît; la nuit augmente; souviens-toi.
Le gouffre a toujours soif; la clepsydre se vide.

Avem desigur foarte mulți un anotimp care nu ne e agreabil și fiecare zi din el care trece e o bucurie în plus pen-ru noi, avem un împas, un provizorat neplăcut, o tristețe și fiecare zi consumată ne bucură, fiindcă aceasta înseamnă — sperăm — apropierea de liman. Trecem prin zile de singurătate sau încercări grele și dorim cu ardoare să scăpăm de ele cît mai de grabă. E un paradox din cele mai banale afirmația că omul se teme de moare și totuși, în fiecare dimineață își spune: „de-ar trece și ziua asta”, la fiecare amiază exclamă: „dar greu mai trece timpul” și seara, cu satisfacție amară, își zice: „în sfîrșit, trecu și asta”, — deși știe foarte precis că scurgerea vremii îl duce inevitabil spre etapa finală, tocmai spre clipa de care se teme. Abia cînd timpul își urcă din urmă, pudrate, amirurile pe ecranul memoriei, începem să regretăm, să dorim o reluare, o retrăire a cutărui eveniment, căruia totuși, i-am dat un alt curs, mai înțelept, pentru că experiența rectifică.

Duminecile noastre, aceste zile de sărbătoare, cu singurătățile și chiar plictiselele lor, cînd ne putem pune în sfîrșit în fața cu noi înșine, — cum le urim! Duminecile sunt grele fiindcă ne lasă singuri, fără preocupări și e greu să fim singuri, pentru că suntem împinși de un tainic imbold să ne examinăm, să ne cunoaștem în toată superficialitatea noastră de aceea fugim de ele, le detestăm. Și totuși, un Rilke ne sfătuiă să rămînem la ce e greu, fiindcă totul în natură crește după această lege, în mod lent, răbdînd, fără sforțare, ca un pom care nu-și grăbește seva. „E oine să fii singur, — îi scrie el tînărului poet Kap-pus — căci e greu să fii singur; dacă ești e greu, cu atît mai mult trebuie să-l jecem”. Aceste clipe de singurătate, cînd viitorul pătrunde în noi, sunt mai aproape de tîrbă decît clipele șomotoase, cînd viitorul ne vine împus din afară. — ne asigură marele poet.

Totuși noi, dimpotriviă, vrem să ne debarrasăm cît mai repede ca de un test apăsător.

(Urmare în pag. 2-a)

F. HARTOPEANU

Paisaj din lipovențea

(Urmare în pag. 3-a)

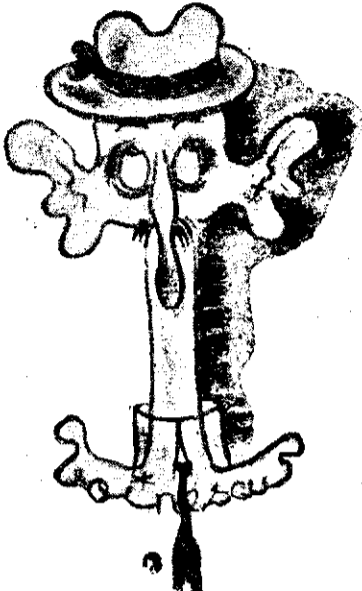
pe scurt

SCENIA FOYER ECRAN

ASTĂ SEARĂ

Teatrul Național reprezintă piesa d-lui Lucian Blaga „Avram Iancu”.
 Autorul, care-a luat parte la ultimele repetiții, asistă la această primă reprezentare care se bucură de o montare și distribuție cu totul nouă.

„Stăpânul sunt eu” se numește piesa ce se prezintă actualmente la Teatrul Comedia. Să sperăm că această piesă va răspunde la întrebarea noastră: Cine e stăpânul la Teatrul Comedia? Domnul Birlic, domnul Sică Alexandrescu sau domnul Puiu Iancovescu? Sau, dintre cei trei, stăpânul e totuși al patrulea (persoană secretă)?

In sfârșit au fost larg deschise porțile Muzeului Teatrului Național: o încăpăre mică mult prea mică pentru risipa de amintiri sfinte ale Teatrului românesc, amintiri strănse cu atâtă mîgăle de d. Franga, inimosul director al Muzeului. Asupra înfățișării d-lui Franga vom reveni în numărul viitor.

D. prof. Lecca Morariu, eminentul eminescolog a fost numit director al Teatrului Național din Cernăuți. Prezența sa la conducerea acestui Teatr, asigură seriozitatea cu care se va lucra pe scena oficială a capitalei Bucovinei.

In ziua de Vineri 11 Septembrie a fost inaugurată noua stațiune a Teatrului Național. In fața unui public ales a fost prezentată capodopera lui Delavrancea: „Apus de soare”. Sămbătă a fost reluat drama d-lui Lucian Blaga: „Avram Iancu”. Vom reveni în numărul viitor cu cronici ample asupra acestor două spectacole, cari au prilejuit două mari creații actorului de clasă care este G. Calboreanu.

Tănase va apare în curând din nou pe scenă, prezentând o nouă revistă. Lumea va avea ocazia din nou să se distreze.

Căci d. Tănase prin nasul său izbuteste să distreze publicul mai mult decât reușește să-l plictisească, restul foarte anemic al trupului.

Cronica dramatică

TEATRUL ALHAMBRA: CLOPOTELUL DE ALARMĂ

Directorul de teatru care s'a incumetat să inaugureze stagiunea de toamnă este tocmai cel mai proaspăt dintre conducătorii de companii teatrale.

De altfel putem spune că stagiunea d-lui Mișu Fotino este mai degrabă o jumătate de stagiune, deoarece în urma convenției cu d. N. Vlădoianu, compania sa va evolua pe scena Alhambrei doar la două luni odată, celelalte șase luni fiind rezervate companiei de operete.

Suntem, astfel, lămuriți asupra motivelor cari l-au hotărât pe d. Mișu Fotino să fie director cu orice preț.

Perioada — hai să-i zicem: fericită — prin care actualmente trece teatrul românesc, l-a surâs și d-lui Fotino, invitându-l să-și încerce norocul.

Jucând într-o sală pe care doar timp de 6 luni o are la dispoziție, d. Fotino și-a dat seama că nu era timpul de făcut experiențe, o cădere fiind pentru dânsul mult mai dureroasă și, mai ales, mai costisitoare decât pentru directori cu săli permanente.

Așa că prima piesă a noului companii teatrale a fost o comedioasă pariziană cu priză la public verificată de mai multe ori chiar la noi în țară.

Se găsește în piesa „Clopotelul de alarmă” tot ce poate să fie pe placul publicului de azi: erol simpatiei și mai ales comicii — iar publicului nostru îi place atât de mult să rădă acum —; situații amuzante și adeseori neprăvăzute; momente duioase — atât de duioase pe cât pot să fie momentele într-o comedie; și mai ales, finalul de act cari, prin dinamismul lor spulberă plictiseala provocată de unele scene aparținând altel epoci și altor mentalități.

Astfel finalul actului II a fost mai ales pe gustul spectatoților cari, ridicată pîm de entuziasm în picioare și stimulați de sala în care a-vea loc spectacolul, au strigat ca la revistă: bis!!

Ce avea atât de entuziasmant acest final de act?

Răspunsul e destul de simplu: un jazz apărea, la un moment dat pe scenă, dându-i ocazia d-nei Silvia Fulda să dovedească aptitudinile de dirijoare iar d-lui Toneanu că știe să și danseze.

Cunoscut fiind gustul publicului de azi, să nu ne mire prea mult entuziasmul cu care el a primit această scenă.

De altfel d. Sică Alexandrescu și-a dat seama că această scenă de succes a piesei, insistând asupra ei și trecând cu vederea alte momente, poate mai reușite ale comediei.

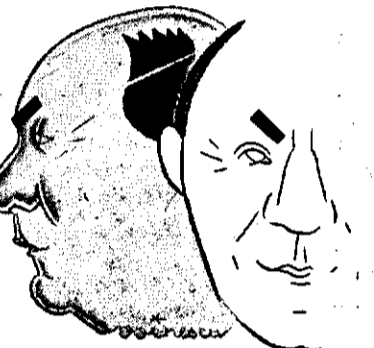
De altfel n'i s'a părut că d. Sică Alexandrescu n'a știut nici să dea indicațiile necesare actorilor, lăsându-i să

joace în voia lor. Felul cum au înțeles să joace acești actori e mult prea îndepărtat de chipul în care ne-a obișnuit talentul lor real să-i vedem.

Piesa „Clopotelul de alarmă” a mai fost reprezentată la noi. Mai de mult, pe scena Teatrului Regina Maria, iar acum vreo 5 ani, la Teatrul Ligii Culturale.

Așa că nu vom insista asupra valorii acestei comedii despre care s'a scris îndejuns de mult la noi.

Ne preocupă în schimb interpretarea ce i-a fost dată, interpretare inferioară atât celei dela Regina Maria (jucată pe atunci în piesă Lucia Sturdza-Bulandra, Tony Bulandra și Maximilian) cât și celei dela Teatrul Ligii Culturale (jucată de astădată actori mai puțin cunoscuți, decât acela din compania d-lui Fotino).

MIȘU FOTINO

Avem impresia că actualii interpreți s'au bizuit prea mult pe calitățile textului — căci, incontestabil, pentru vremea în care a fost scris, textul e plin de calități —, nedându-și de loc silința să-l înțeleagă pe eroli ce avea de interpretat.

Doar d-na Silvia Fulda și d-nii Nicolaide și Ion Aurel Manolescu merită mențiuni speciale. D-na Silvia Fulda a realizat în maniera sa personală rolul amuzant al provinciale pe care capită a o schimbă cu desăvârșire.

D. H. Nicolaide, după atâția ani petrecuți în culisele teatrelor de reviste, merită să fie felicitat pentru sobrietatea cu care a înțeles să interpreteze un rol care se preta ușor la șarje.

De asemenea d. Ion Aurel Manolescu într'un rol deosebit de aceea pe cari le-a interpretat până acum a schițat un tip amuzant de profesor de limba tagală.

D. Mișu Fotino a interpretat rolul unui cratu de 50 de ani cu multă bonhomie și adeseori, chiar cu humor; Bobby, însă așa cum a înțeles dânsul să-l prezinte avea prea evident acei 50 de ani al textului, pentru că să-l admitem și în chip de cuceritor (iar textul prevedea și lucrul acesta).

D. Ion Toneanu, în rolul gras al piesei ne-a făcut să ne gândim cu melancolie la vremile când mai putea susține un rol de bază într-o piesă. În cazul unui insucces, dânsul este primul responsabil.

Tot așa cum responsabili sunt și acei cari au convins-o pe d-na Viorica Vrioni (ceva mai netalentată decât o elevă din anul I-dela conservator), că poate juca teatrul.

D-na Maria Magda și d-nii Ch. Duțulescu (intr'un rol prea mic), Șt. Decu și G. Mărutz (element cât se poate de util pentru orice teatru) au întregit distribuția piesei.

TRAIAN LALESCU

CINEMA SCALA: „LUIZA”

Sinusoida entuziasmului cu care a fost întâmpinată de către public fermecătoarea Alida Vali ajunge cu actualul film la temperatura normală.

În cariera actorului, de foarte multe ori elementul „talent” nu poate lupă contra naturii, când aceasta și-a pus o amprentă prea clară și prea îndesată. Din care cauză actorii din această categorie nu pot juca decât un singur gen de roluri.

Roturile, dacă nu concordă cu felul lor caracteristic, dau impresia de travesti prost întocmit. Fapt cu atât mai adevărat cu cât, atunci când îi vedem jucând în roluri cari nu li se potrivesc, avem o impresie penibilă de fals, de mistificare, pe care-am vrea-o înlăturată spre a vedea cât mai neîntârlat ceea ce simțim că este felul de a fi „autentic” al actorului.

Este cazul cazul Alidei Vali în „Luizo”

ADRIANA NICOARA

A MAI TRECUT O ZI...

(Urmare din pagina I-a)

asa cum sunt amănate atâtea fapte, atâtea acțiuni, căci ne lipsește calitatea de a brava lucrurile. Căci nu sunt aceia care lasă orice soluție în seama timpului, în voia căruia se abandonează neapăsători, ca în voia unui val! Astfel, e lăsat să treacă ceasul de har, pentru a scrie cu voință, altădată, aceleași idci, aceleași scene, dar nu pe aceeași gamă, nu cu aceeași tonalitate. În definitiv, căci nu spun, recitându-și mai târziu pagini scrise poate cu pasiune, că le-ar redacta de astădată cu totul alfel, fiindcă altfel reacționează acum față de conținutul acelor pagini!

Horățianul carpe diem, pentru a-i face și mai acut substratul neliniștirii care i-a dat impulsul, ar trebui înțeles ca un îndemn la autosugestia de a ne bucura de fiecare minut. De fiecare secundă, dar nu cu frenezia celor ce invocă ceasul potrecerilor și orgiilor ce dau satisfacții efemere unor dorințe momentane, ci cu intensitatea ce vrea să nu lase fără vibrația captată, fără prelungiri ecour, ca de pădure, repetate în sufletul nostru avid de împlinire, de creștere, niciun sunet, niciun eveniment, niciun aspect al vieții, din care

DIN ECRAN ÎN ECRAN...

Căți, din cei instalați comod în fotoliile de plus ale cinematograferilor din centru, se gândește la „viora” pe care a avut-o și, mai cu seamă, o va avea filmul ce rulează în fața lor, la prima lui vizionare.

Este atât de ciudat și înspăimântător de banală, călea pe care o ia — cu regularitate matematică — un film...

Ese gata, adunat în cutii de tablă, din „Uzina de basme” și apoi o pornește hoinar prin țară sau chiar peste hotare...

Isvor de grai și cântec... Ați observat cum îmbătrânește un film?

Asistând la ultimele clipe ale unui film, ai impresia că te afli la capătul unui mурibuand... Ai impresia că-ți priveghezi un prieten...

Dela primul său cinematograf, când își trăiește epoca de glorie, filmul trece pe planul al doilea, pe un alt ecran și de aici, din ecran în ecran — urmând calea vieții, care, atunci când te clătina, nu-ți dă voie să te mai ridicai, ci te spălie, până te prăbușește — îl întâlnești, bătrîn, infirm și mohorit, rulinând monotona, pentru a nu știu câtea oară, acelaș repertoriu, pe ecranul unui cinematograf de cartier, care de cele mai multe ori îi încheie cariera, în tusea și hărăiele unui aparat prost și defect.

Și apoi, peste ani și ani, când l-ai uitat, dai peste el în fundul unei magazii, dacă nu cumva a fost căsăpăit și vândut, cu metrul, pentru cinematografele de copii.

A fost odată un film, care și-a plăcut...

Fără îndoială că ați intrat într'un cinematograf de mâna a doua, când, la un moment dat, a parat și își uită misunea lui și, trecând peste nervii și mentali.

tatea civilizată și actuală a spectatoților, îi „pictisește” cu niste umbre cari se mișcă fără rost într-o muțenie perfectă...

Nu se aude nici cel puțin un pian, care să cânte „Dunărea Albastră”, așa cum erai obișnuit, iubite cititor, să auzi, cu ani în urmă, când te duceai s'o vezi, tremurând, pe pânză, pe Barbara Ulrich, să plângi pentru Lilian și Dorothea Gish, în „Cele două orfelime”, ori să te înspăimânte, de cele 1000 de fețe ale lui Lon Chaney...

Nu mai răscolți prin rafturile cu aceste umbre...

E prea mult praful... Sunt ei măcinați de vreme și întorși asupra lor...

Nu-ți vâri mâna printre ei... Sunt mușcăiți... Putrezi... Miros a mort...

Sunt cadavre vii, ale neadap-tării.

Ați plâns la cinema?... Cred că da. Și eu... Desigur că nu e om care să nu fi plâns la cinema, sau care să nu păstreze tendințe de-a plânge, dacă până acum nu și s'a uitat ocazia...

Ați plâns vizitând o fabrică de pâlnării? Ați plâns, privind un automobil... o locomotivă... o fotografie... (dacă nu vă amintea ceva duios și personal)?

S'gur, nu!

Dece?

Ce v'a determinat să plângeți la cinema?

Să nu spuneți arta...

Arta nu poate fi dată prin mașini. Ea aparține, sută n sută, omului.

Atunci ați plâns pentru că imagina aparatului, fără să vă ridice până la nivelul artei, se scobora până la gustul vostru.

Ați plâns la cinematografe, pentru că este singura mașinărie cu spirit uman...

Este realitate crudă, ca și viața și tocmai acest realism îl împiedică de-a fi artă...

Când te duci la cinema?... tu, „artistul”, te mulțumești să spui: „impreună cu „profanul”, steroanându-ți ochii, de lacrimile răsunului sau plânsului: — „Nu știu cum o fi, dar mie mi-a plăcut...”

PANAIT PIETRARU

Mai pe larg

SANCTIUNILE

aplicate la numeroși actori ai Teatrului Național, în acest început de stagiune, fie că au fost inspirate de grija pentru disciplina care trebuie să domneasă în instituție, fie de alt ordin „bisericesc” — ne-au desvăluit starea de spirit înscăunată la conducerea Teatrului Românesc.

Dacă ne îngăduim să discutăm liniștințele dactilografiate și lipite pe ușile coridoarelor Teatrului Național, această o faem în granițele bunei cuivărie, nevoind să prejudiciem astfel interesele nimanui. Căci, deși nu pleדם cu una cuiva — lăsând deoparte susceptibilitățile călcate pe bățuri, — descoperim o fațetă tristă a proverbialel DRAGOSTE DIRECTORIALE!

Actorul... a cerut să i se aprobă o întrebunare fericită, într-o piesă, la un teatru particular. Natural, fără să desangreneze bunul mers al instituției de unde pleacă; pentru un imprumut artistic care ar face cinste ambelor scene. Sunt consultați regișorii asupra distribuțiilor, însă Actorul... nu-i în prag de repetiții. Și aici, interesul personal — mai precis: Interesul Domn Director de Scenă! — face câteva tunbe de ratat măscăriel, și încredințează Actorului... un rol de trenă. Dece? Nu pentru a păstra un nume de afit în distribuție, ci pentru regizarea unui joc cunoscut în lumea teatrală: „Alărea crengii de sub ploaie”. Actorul... refuză rolul le trenă — Actorul... înfăuse acum câteva timp o stagiune în spinare! — și Direcția, în fruntea Comitetului de disciplină, „anționează pe Actorul...”!

Am înșiruit desfășurarea acestui „teatru în Teatru”, nu pentru cititor! — Pentru Sindicatul Actorilor! Cel care ar trebui să apere interesele actorilor, lipsește din Comitet. Camaraderia de generație și-a făcut de mult ultimul drum... Să-și amintescă Domnii camarazi ai Actorului... „sunt copiii lui Nottara — sunt copiii lui Lăciu. Dola părinții cari le-au învățat să te miști în scenă, trebuie să păstreze și o fărîmă de dragoste camaraderescă!”

Acela cu care în ficcare seară își imprăștiți visurile și agoniseala unei vieți, între rampă și rivăli.

...A!stă pentru acum!

TERMOCAUTER

ar trebui să ne cadă de sub picioră pentru rânduile ce vor urma; rânduri pentru bipezi ale căror „escrescențe de obrăznicie”, în recidivă, cer intervenția relativ medicinală a noastră: un stylou neangajat sentimental-financiar.

Poate nu l-am fi găsit rost acestui „îmi dai voce” (la sfârșit de rubrică!) dacă nu ne-am fi trezit, într-una [în zilele trecute, violența], la radio, de vulgaritatea unui sonaruu muzical.

La care își dădeau „concursul” o cântăreț populară (în toate chipurile) dela un local de noapte și „causerie”-le unui june actor.

Nu reproducem nimic!

Cerem doar atât: bun simț! (Și „intre camarazi” — vorba cântăreței populare — dece nu ne vedem fiecare de meseria noastră: dumnea de grădina de vară de pe Filantropia, dumnea de sucursala lui Titl Mihăilescu, și altele și alții...)!

Afară din paranteză: noi ne vedem de meseria noastră!

ION ȘTEFAN

DESPRE URĂT

(Urmare din pagina I-a)

In fața unui astfel de obiect avem o atitudine de contemplație caracterizată, exterior, prin liniște și prezența continuă în vecinătatea obiectului, prin tăcere și nedespărtire. Pe de altă parte, opera de artă o putem privi ca o vedere cu mijloace omenești a necunoscutului, ca pe o Imblănzire. El a fost prins, înșfârșit și spus în povestea sa, să-și pună povestea. Il ascultăm tăcuți, oarecum miraiți, fiindcă îl regăsim de o esență cu noi. Și acum iată atitudinea în fața unui obiect urit: o tendință de îndepărtare a obiectului dela noi prin simplul fapt al părăsirii lui, sau deseori, prin vorbărie și agitație. I se caută defectele, se explică, i se recomandă autorului să se lase de treaba asta, ca și cum i s'ar spune: tu nu știi imblănzii pe cei ce ne înspăimântă și prin această numai ne amăgești, fiindcă el rămâne întreg în opera sa.

Dacă, din punctul de vedere al operii de artă, uritului este dator unei lipse de revelație armonică a necunoscutului, printr'o materializare a lui neadevărată, atunci l-am putea compara cu influența ce ar exercita o asupra noastră încercarea unei ființe, îngropată într'o pastă amorțită, de a se elibera și care îndreaptă înspre noi, când o mână și un picior învăluite și neprecise, când capul și brațul, etc. Prin aceasta nu ni se spune decât că acolo e necunoscut, dar nimic care să ne liniștească. S'ar putea spune că aceasta e ceea ce se chiamă hidოსul și nu uritul. Scopotim că, într'atât cât e vorba de atitudine, între ele e numai o diferență de grad, iar căt privește natura lor se datoresc disproporționalei imbinării a necunoscutului și a materialului artistic. Ca să nu intervină confuzii, subliniem că prin disproporționale nu înțelegem, nu

mai decât, lipsa proporției, ci găsirea justelor căi de revelație, care, între anumite limite, pot fi disproporționate.

Nu e vorba în cazul uritului estetic de o teamă reală de necunoscut, ci de o curiozitate. Îndreptarea noastră către opera de artă se face din dorința de a cunoaște cât mai multe laturi necunoscutului. Parcă am zice: Ia să vedem ce fețe mai are, căci în realitate ne căutăm aspectele propriului nostru necunoscut, al propriului nostru suflet. În frământarea lui interioară, ca să scape de ghiarele propriului său urit, artistul își pune gura pe rană și mușcă, își smulge cangrena și o scoate la iveală, să se dumească ce e în adâncuri, să se liniștească. Aceasta e opera de artă, iar artistul este un pescar vestit care scoate din fundul mării ființe ciudate. Inspire el alergăm exclamând: „Ce ai mai scos, arată-ne să ne vedem? Cum mai e necunoscutul d'n noi?” Toate acestea fără teamă de el, cum ne-am duce în fața unui lea înținat într'o cușcă. Dar când lea nouă nu e prezentată, când leu nu e în cușcă, intervine vechiul meștehug: racii ar putea să fie

liber prin apropiere. Cam așa e și cu atitudinea pentru urit. Te îndepărtezi, vorbești, te agiți arăți că aici nu e nimic revelat, dar teama veche care-ți tremură pe vreme sub piele poate că s'a travestit așa: în urit estetic. Deaceia, poate, vrei să convingi și pe alții că acolo e urit. În această vorbărie și „atenție la urit” trebuie căutată și originea criticilor artistice. Din atitudine pentru frumos ea nu a putut ieși și nici nu cred în posibilitatea unei critici pozitive, care să prezinte cu maximum de lumini opera de artă la care se referă. În această privință sunt tipice criticile plastice și cele muzicale: sunt, pur și simplu, vorbării. În fața frumosului se tace, în fața uritului se agită.

Cu aceste sublinieri trecem la ultima parte a discuției noastre, la urit ca act imoral. Il mai zicem actului imoral și rău, fapt care, în mare măsură, ne va apropia de punctul nostru de vedere. Teama noastră de necunoscut se evidențiază, de necrecut, mai bine ca în celelalte cazuri, aici. Așume cum? Este nefolositor ca actul moral e de doimescu: spirital și prin aceasta

prezintă caracteristica neprevăzutăului, a spontanității, am spune a capriciului. Atunci din această direcție necunoscutul ne-ar putea surprinde. E bine să precizăm că surprinderea, neprevăzutul este o formă a necunoscutului. Deaceia important nu e atât să știi cine mă lovește, ci când. Acest „când” în lumea spiritului poate deveni „oricând”. Ceea ce trebuie să facă este să exclud posibilitatea surprizei din orice direcție, ca să nu-mi mai fie teamă, ca și eu liniștit. În acest stadiu de evoluție, stadiul vieții morale, necunoscutul nu mai e prezent ca o forță, ci ca un neprevăzut pornit dela semen. Necunoscutul-forță a reușit ca să-l încătușeze știința, să-i prindă legile de manifestare. Cel ce a mai rămas este necunoscutul constituit din toți ceilalți față de ins. Cu această el nu trebuie să rămână iarăși singur. Deaceia societatea s'a organizat, pentru spulberarea fricii fiecărui, după modelul naturii, încercând să-și asigure, la maximum și în domeniul spiritual, prevederea. A fixat legi, care după unii le-a întorsizat fiecare individ și a

devenit moral, după alții, din contră, fiindcă a fost moral și-a făcut legi. Problema aceasta, a apriorității legii morale nu ne poate împiedica discuția și deaceia nu ne oprim la ea. Omul moral, într'o măsură, deci s'a mecanizat în interesul prevederii acțiunii lui de către ceilalți. El trebuie să înceteze de a mai fi prilej de nesiguranță, de teamă pentru alții. Când rupe însă lanțurile moralității devine iar șperietoare, trece din nou în câmpul necunoscutului și a manifestărilor neprevăzute. El săvârșește un act care în mintea noastră e generator de urit. Toate elementele însoțitoare ies atunci la iveală: fuga sub forma ei spațială și verbală, ca rezultat al neliniștii interioare că am putea fi striviți.

Urutului e legată de locul necunoscutului. Așa, în cazul spleenului, suntem vegnic cu durerea în mădulare, căci necunoscutul e căutării în noi. De aceea, în iubirea lui, tunelul se sapă adânc în suflet, uneori până la prăbușire. Ar fi de citat mareșe prăbușiri și tragice. Credem că trăirea acestei forme de urit este cea mai semnificativă și de valoare, pentru destinul prometeic al omului. În celelalte două forme de trăiri, tensiunea sufletească de îndulcește, ca în urit estetic și tinde să dispară în cel moral. Tendința de a încătușa necunoscutul și a-l plasa în afară de noi, e evidentă la amândouă spețele de urit: o încătușare materială, dar indiferentă și inutilă din punctul de vedere al conservării proprii — în artă și una utilă în morală. Prin aceste trăsături, ierhia trăirilor e evidentă.

In concluzie, putem spune că indiferent de celelalte elemente care se adaugă celor patru atitudini sufletesti, totuși le acoperă un singur nume, acela de „Urit”, fiindcă sunt produsul a trei realități corelate: necunoscutul, spațiu și fuga.

N. PARVU

Prezenței perfecte din viața mea, aceste imperfecțiuni.

SONETUL

Pentru poet e-un straniu haz-kiri, E patul lui Procuti, e o încercare, Un rod amar, un semn de întrebare, Ținut în ham de frânele gândirii.

Oricât ar fi imaginea de tare Știorcăț de lui șuvoaiele iubirii, Cu saba la reteză, ca și sbirii, Abstracte norme, fără îndurare.

La pândă ritmul stă, lovind cu rima, Precum cu-o ascuțită halebardă, Iar tu începi cu tine însuși scrierea.

Și te fândezi dintr'un catren într'alul, Înveșnicind, în taină, la mansardă, O rece trudă — parcă ai fi altul.

OM

Mă fură timpul! Dați-mi tot ce este, Iubirea, lacrimile, dați-mi ura! Tristețea grea ce-mi bănuie făptura Va fi de astăzi numai o poveste.

Câte femei îmi otrăviră gura Și câte mă urmară sus, pe crește? De ce să cred în visele acesse, Când bucuriei l-am gustat tortura?

M'am deslegat de tot ce mă leagase Și singur sunt, cu inima senină, Ca o cetate printr-o altă cetate.

Înfrunt cu pteroptul vijeliilor vieții; Iar uneori, în aspra mea lumină Se-opresc în rugăcuni toți drumeții.

DETRACTORILOR MEI

Proste sfântă, dar căzut din lună, Te înțeleg, căci tu ești începutul! Dar răsul meu mai aspru decât cunetul Disprețul meu întreg o să-ți spună.

În fața ta mă'nchînă, ești Absolutul, Ești un strănut ce s'a visat furtună, Eu te admir; dar cine o să-ți spună Că-l greu să'mbrățișezi Necunoscutul?

Ce pieritoare ești, ce gură răvășă, Dar eu rămân — sunt tocmai dimpotrivă! Te-aud lătrând și mă întreb cu milă:

Venitul tău e-aceasta, to' deauna? Un lucru ușor, tu frunte de argilă; Cu un scuipat nu murdărești laguna!

ARS POETICA

Nu'ncape'n versuri toată poezia, Cum într-o scoică nu se'nchide marea; Cuvine tari, v'ngâhite depărtarea, Cum în tălă se pierde clocărlia.

Poezi, zadarnic vă luptați cu zarea, Cu praștia veți lovi zădărnicia, Și nu veți prinde'n ritmurii melodia În care zeli au purces Cântăreca.

Un stih e sânge, strofa este trudă, Suntem fierarii ce din greu asudă, Izbînd mereu mai tare'n nicovădă.

Zămbim, plângînd în stranle tăcere; Târziu, răpuși de-o calmă oboseală, Ne auzim: o muzică de siere.

BIBLIOTECA

Atîta oameni tac; dar câteodată Eu îi aud șoptînd în tomurii grele; Un svon sonor de cântece rebeli; Odată'n seară tremură, voalată.

Ce ochi de ghiță mă privesc d'n stele, Când zăbovesc pe-o carte defoliată? Ce deget straniu călește mi-o arată, Spre luna rece, printre larzi perdele?

Homer și Shelley, Byron și Horațiu Pe-un negru raft sfîdează vezi de ghiță, Creșcînd mereu prin ei, pe-acelasi spațiu.

Pe care-l judec eu, fumând alene, Visând un singur vis, o'ntr-oacă viață, De undeva, surdă Diogene.

MINUTAR

Revarsă-ți peste noi belșugul, clipă, Apople-te să-ți aud băcia, Sonoră azi; tu nu ești cucuvaia Ce umbră dă din strania-i aripă.

Răzînd te vreau, s'acoperi hărmălaia Ce'n tîrg, sonor și grav se infîrță! De mult te aștept — dar veșnicia-i pripă, Sau foc de călți ce și arde pălălaia.

În apa vie inima ne-o scaldă, Să bată azi mai tîmără, mai caldă, Vuind ca răul ce se varsă'n mare.

Dar se topește șerpuitul din dețită! Te-aștept, o clipă ageră și svelită Să te'nîrpi din omice solare!

RUNC

domnului George Fotino

Întîi a fost o besună-pînă-pădure, Stelar și brazi se înălțau în zare, Când urșii buni, flămânzi de'nasigurare Au tresărit la svonul de săcure.

Rumâni bîrboși au scăpărat amare Și în hășiș de ferigă și mure Au prins lumina cerului s'o fure, Tîind cu sânge o stoaică de cărare.

Apoi colibe au purces să crească, C'un smoc de stuf suind stîngaci spre soare; Un pui de doină n'ncepe să șoptească

Și'ncet, o ală viață își la sborul, Iar în adâncuri negre de ogoare, Cresc rădăcini ce leagă viitorul.

SONETUL VACANȚEI

O, dimineți mai clare ca isvorul, Vă strecurați în mine printre gene Să tourceți, rar, o hotbă de leze Să și plecați cu vîntul, plețitorul.

Amezi fierbinți, ca rodul din poiene, Cu pline țevi, cu vinul, cu ulciorul, Azi n'are visul acrii să-și la aborul, Când îi momii cu sunete violene.

Lungi după amezi de scris și holnăreacă, Aleargă doru'n mirșii ca ogarul; Odaia se înneacă'n to'opeală.

Seri blînde-apoi, când răsul și tofăsal, Tovarășii sunt cu șahul și țintarul; Și nopți, Când numai călăii-și ceacă gîșul.

BIROU

Fumează dincolo de geamuri strada— E tot ce vezi. Și-o coală doar din cerul Pe care alți-și desprind echerul. Dosare pline își încep parada.

Acestei lumi tu nu-i vezi temnicerul Și'n nemiscare îl presăși buiață; Condeul tău azi nu mai este spada Cu care spargi oglinzile și gerul.

E doar un toc, o aripă de gîscă, Tu nu credea, și poate eri ai răs că Un șef burghez își cere semnătura

Pe un birou cu acte și cu gume, Dar asta-i tot; un lanț stupid de glume... Mașina de scris te amețesc cu gura...

REPREZENTAȚIE DE ADIO

— Dă-mi smokingul, mânuși! și ciacul, Dă-mi zămbetul din zîlele solemne! Ce vrea tristețea asta să însemne? Mă duc să mor. Atât! Nu-i mult. Ce dracul?

Iubita mea, nu vrei să dai pe semne Acestei guri, obrăzi tăi ca macul. Vreau buzele, șoptindu-mi știts: săracul, E țepăn ca mormanele de lemne!

Dă-mi, de pe masă, ciobul de monoclu, Așa! Dă-mi pelerina și bastonul; Am haine negre, însă nu sunt cioclu:

O spune, clar, grimasa din arcașă, Aripa grea când și-o aduce svonul, Valsînd grațios, luceațuro-o să cadă!

HARTĂ

Motto: „Ce frumos este la voi la București!”

Orașul care doamnă'n prag de soare, Eu nu l-am cunoscut decât din spuse, Dar umbrai grea pe fruntea mea căzuse, Când mi-ai vorbit de tulburea-i coloare.

Tu treci prin el cu verile apuse, Și vezi cum vremea macină zăvoare, Cum molii rod prin scoarțe și covoare, Spunînd atîtea cătece nespuse.

Zămbește-i candidă, ca ală-dată, Și azi, când treci în sbor, ducînd cu tine, Întreaga-nouitate demodată.

Întocmai ca pe-un căne prins în eșadă, Hari, poartă-mă pr'n el, printre verbine, Acum când templel prinde iar să-mi ardă!

INTERIOR

Pendulul e. Și parcă nici nu este. O stațără. Umbră și poezie. Acest „Carco” străfulgeră de rele, Își mai topește neaia de pe creste.

Un ram, ca o pereche de bretele, Cu frunze moi îți bate la ferește, E omicul ce-și plimbă mersul peste Această lume fără de zăbrele.

Privește! Ca o muscă moare ora, Strivește-o dar sub alba acrumieră, Și-așteaptă iar să iasă auroa!

Apoi privește-ți fruntea în pantof, Omoară o lălea în butonieră, Gîndeaște, tact și spune numai: of!

DISTRACȚII

Te'mbraci frumos și leși apoi în piață, S'admiri și tu un om, un câmiec poate; Un megalon răcnește peste toate, Tu mori mereu, aflîndu-te în viață.

Un public demn, semeț propit în coate, Digeră lent o porție de rață, Visînd din seară pînă'n dimineață O vizită cu soacre și nepoate.

Un film grozav, O porție de'nghetăță, Un tur solemn pe-alele grădinii, „O, de-aș trăi și azi ca ală-dată!”

Un frac ce prinde prag — o șperătoare, Ferită de antenele luminii, O săptămână iar o sârbătoare.

CAPUL DE RĂTOI

domnului G. Ciprian

Jos logica și pălăria tare, Trăscă tumbela și nebunia! Noi nu clădim lăsa cu mistică, Ci răsturnăm un ins cu-o întrebare.

Burghezul domn pricepe veselie Doar când surdă știrb, în gura mare, Și-o lacrimă țânță la'nțămplare, Îl perforază ca un cui chelia.

Amar și vai cui își zămbește'n barbă; Frațenizăm cu omul ce se rade Și jubilînd în pomi, scuipăm în barbă.

Hei, la o parte, doamnă disciplină, Tu ești stricata cea mai cumsecade În yeacul țării plin de națională.

CONSERVATOR

lui N. Al. Toscani

Noi suntem marii mimi dar încă'n fașă, Dar nu-i nimic! Al nostru-i viitorul! Și de lovin în idoli cu pic'orul Îl mîngăim cu-o mână pînănașă.

Sesam, deschide-te! Schimbăm decorul. Plecînd naivi pe-o navă nărușășă, Cu zeci de inimi pe sub o cămașă, Ce toate or să-și iee, căndva aborul!

Hamlet, Polonius, Metternich, Horațiu, Se luptă'n noi deavalema, lăolăia, Cu umbra lor umplînd același spațiu.

Oprește, timerețe, tu, nebună — Te răsplătim când am ajuns la halță Cu lezia noastră de o siea pe lună.

ȘTEFAN BACIU

De dragul lui Ion Minulescu

(Urmare din pag. 1-4)

Văslind din gesturi și isbuenind spre cer pe frazele țipate în note acute, făptura marino-celestă a scriitorului se rupea din grup și se năpustea în noaptea lăptoasă a Capitalei, urmărirea, mult timp, pe străzi, de pași timizi ai celor doi studenți...

Amestecul acela bizar de scafandru și curenebu era Ion Minulescu, iar studentii căr' pescuiau umbrele scriitorilor prin vitrinele „Capșei”, erau poetul Nicolae Milcu și seminararul acestor rânduri, amîndoi veniți din orașul nostru de provincie la București, la universitate, cu buzunarele doidora de vis și manuscrise...

Încă din clasele liceului, știam pe dinafară „romanele pentru mai târziu” și legănam pe apele verde ale melancoliei noastre adolescente corăbii muzicale și yachturile colorate ale fanteziei minulesciene.

Așași lângă foc, cu volumul de poeme pe geunichi, școlarul Milcu și cu mine recitam grav „romana celor trei corăbii”, sau ne lăsam furați de muzica orășului: „În care plouă de trei ori pe săptămînă”, când nu șopteam amîndoi deodată: „Guerrlain a botezat parfumul voii purquoî J'ai ma s Rosine...”

Cu poemetele lui Ion Minulescu în suflet am venit amîndoi în București, pentru ca, în puțin timp dela sosire, să descoperim și poezul, în carne și osă, pr'n intermediul indiscret al vitrinelor „Capșei”. Examinat, pe furis, prin geamul cafezenei, poetul „Rosi- nei” era pentru noi o apariție bizară.

la a cărei realizare fuseseră parca invitate toate capriciile fanteziei. Căci persoana fizică a poetului părea, pe atunci, și mai „trăznică” decât păruseră, poate, romanțele sale, prin anul „una miie și nouăsite opt, imi pare...”, unul public e țitor coplesit de mirare...

Peste ochelarii gigantici, isbucnea, amărît, un smoc de păr, întucînd pe jumătate o lentilă; la gât, o fună, mutată în toate culorile, stîtea descumpănită, cu o aripă cîlită spre zenit și cu alta cîșăță spre nadir; pardesul multicolor, havana grosă, borsă-lîngă uriașă, mâini care, ca niște lopeți, băteau într'una o mediterană imagina-ră, strîgîte dese, ascuțite, și, permanent, un șal cu care poetul ștersese parca paleta lui Tontiza și pe care-l lăsa să fîlfăie, pe stradă, ca un steag...

Pîndindu-l la colțul „Capșei”, să lasă din cătelea, poetul mi se părea a fi de susceptibil l celor mai violente fantezii, încât mă așteptam să-l văd apărînd, într'o zi, cu pîrul vîpsit în verde, cu Baudelaire, sau chiar scoțîndu-și, cu eleganță, din pardesul, un br'cu, și rezizându-și, grațios, urechia, ca Van Gogh...

Dar, de-atunci, din zilele adolescenței mele, și pînă astăzi, Ion Minulescu nu și-a vîpsit nici pîrul, nu și-a cîntit nici urechea, ci a rămas același burghez de rară omenie, pigmentat numai de acea „trăzneală” sfîntă, comună zeilor și poetilor. A rămas același suflet cald, exuberant și plin de încântătoare naivitate, — după cum a rămas același mare poet...

Rar au avut scriitorii tineri un p'reten mai sincer, mai atent aplicat peste talentele unde li se pare că s'inte o febră adevărată, mai cald sfîșituri și sim-tator, ca Ion Minulescu.

L-am văzut la sezători literare, în provincie, în mijlocul scriitorilor mai tineri — unii aparținînd celor mai proaspete generații de „când dați la vis” — încurajându-l, confiazîndu-le miei „secrete” tehnice pentru a obține efecte artistice în fața publicului, extaziindu-se înaintea unui vers frumos și bucurîndu-se ca un copil la fiecare succes dobîndit de un tîmăr.

Desăvârșit camarad de soris, fără a arbora zămbete caustice sau a rostogoli priviri spadasele care să inmoale genunchii poetului tîmăr venit în preajma-lui „menea Minu”, e, permanent, bonomul plin de tandrețe, care întoarce spatele orgoliului arogant și privește în față prietenii, orînde, la o sezătoare, la o agapă, într'un compartiment de tren, sau la o mică bărfală scri-toricească.

Nu-i plac, evident, siropurile literare, îi e groză de acadele și confete lirice și caută să stimuleze gustul „tinerilor” spre metafere îndrăznețe și surse inedite de inspirație.

— Mă, țipă „menea Minu” la octava sa preferată, mă, știți voi de unde purcede poezia „romanțelor pentru mai târziu”? Nu din Laforgue și din Verlaine, mă, nici din Paul Fort și simbolisții ăia, mă, ci dela Depărățeanu, mă!... Mirați-vă, mă, cruciți-vă, mă... Dela Depărățeanu, mă...

Și, spînzurînd cuvintele pe portativele de sus ale vocii, admiratorului lui Depărățeanu — „precuror modernist!” — decetăm, legîndu-se la dreapta și la stînga:

Dam'leca de caro Spune lumii că'm fost un... O iubeam ca un nebun, Nu știam că este o...

Nu e scriitor tîmăr care, partipînd alături de Ion Minulescu la o sezătoare în țară, să nu se fi întors acasă cu strofa lui Depărățeanu pe buze și cu imagina lui „menea Minu” spunînd versuri pe scenă, împingîndu-le spre public cu mâinile și ilustrîndu-le cu zeci de mișcări ale capului, ochelariilor, spațelii și picioarelor.

Și, iară, nu poate fi licean sau student care să nu știe pe d'nafară câteva „romane” minulesciene, ori cel puțin „romana celor care minte”. Și dacă nu le știe, înseamnă că nu e licean adevărat, că n'a ho'nrîrî niciodată prin vis, că adolescența lui, săracă, nu s'a îmbarcat nicicînd pe vreo gală transparentă și că ochii lui n'au ars niciodată de febrele sfînte ale celor șapte-sprezece ani...

Literatura lui Ion Minulescu — căci lângă poezia sa așezăm și cărțile de proză și, mai ales, teatrul său atît de interesant — n'are nevoie de reverențe galante, nici de omagii de complezență. Ea este bine definită, între frontierele ei proprii, trase puternic, și stă sub zodă marilor autenticițăți.

Literatura lui Ion Minulescu este un act major, un concert masiv cu begăși diezi la cheie, un sport viguros, plin de prestigiu, tecondat adînc de o personalitate puternică, integrată.

Ion Minulescu a spart zăgăzuri, a dinamitat dîgurile unei anumite mentalități literare, a călcat, zămbitor, peste anchi'loze și reumatisme, și a fost mereu el, numai el, navigînd liber în apele lui independente.

Obst'ierea de a-i căuta în poezia streaină țărnuirile dela care a plecat,

e numai excesul unor amatori de formule pedante; chinuții de obsesia de a găsi geneze, de a compila totul și de a pune orice act de creație sub stîmpanul unor comentarii de snob cultural. Tentativele de a-i stabili descălecatul din grîmasele și tumbela amare ale lui Jules La orgue, din muzicalitatea lui Paul Verlaine, sau din vizlunle chroma-tice ale lui Rimbaud, rămîn cu totul gratuite, căci Minulescu nu descosecă decât din ei însuși, din marea lui forță interioară de vis și adîncile-i zăcă-minte muzicale.

El nu e nici simbolist, nici modernist, nici avangardist, ci numai un mare necosctor de frumuseți și undiri. Minulescu a pus versului pale noui mase în lunea pe oglinzi de opale; a găsit orgi profunde cu sunet necunoscut, pînă atunci, în poezia noastră; a organizat expediții noi pe mări ce toșniri eolene; a creat obsesi și nostalgia; a aruncat în aer platitudinea versului obosit și convențional; a speculat, cu o rară virtuozitate, culcarea și sunetul, și a strîgat cuvîntului limfatice și timid; filii nou și temerar, desbracă-te și arată tuturor că sub cămașa asta sdrîngăță ai carnea fragedă și aromată ca o pierciă mustoasă!

În afară de lexicului poetic, autorul lui „De vorbă cu mine însuși” se placează categoric lângă ceilalți doi mari improprietători moderni ai vocabularului revoluționat, T. Arghezi și V. Voiculescu. Neologismul lui Minulescu a însemnat un act de adevărată răscoală estetică și a dat liric: sale o savoare particulară și o extraordinară putere de aud'ție co'orată. Poezia minulescănă nu se rezumă la decorativ și muzicalitate exteroară, ci, lângă nuanțe, undurii rafinate și forță de vis, ea este, în primul rînd, o tehnică înedită.

Complex, scriitorul sigilează, cu a-aceleași pecetia personale, o proză lîterară îmbibată de fantezie, causticitate, auto-ironie și vervă. Stil propriu, temerar, spărgător de fronturi, în special în „Corișent la limba română” și „Trei și cu Reședa patru”.

O contribuție cu totul deosebită marchează, totodată, teatrul său. În dramaturgia noastră clorotică, timorată în fața problemelor de tehnică nouă, lipsită de curajul unei inițiative energice care să spargă plafonul de palanță al unor formule surmenaite, singur Ion Minulescu a fost un dramaturg nou, temerar și ofensiv, care și-a expus manechinele sale sentimentale în vîrtine lum nate altfel decît la alții, și pe care nu l-a deranjat cu nimic stupefacția publicului luxat, cu violență, de pe fotoliul comod al comprehensiunii sale facile.

Ion Minulescu își aparține. Literatura lui e un port sîmpat, cu mîna proprie, la malul mării, un port în care toate galerile sale ancorate puternic, poartă la labord un singur nume: Ion minulescu.

Astăzi, când autorul „manechinului semi-mental” face o tumbă de argîșit prinzînd trapezul celui de al zeicel și umulea an de viață, — dîneșto de sărbătoriri oficiale (care, pînă astăzi, nici nu s'au l'v. de altfel), dîneșto de omagii fardate și de orșe cuvînce sufocate în convenționalism, dragosă noastră caldă, a celor tineri, îmbrăți-sează, deopotrivă, pe om — stazîndu și curebea — și pe minuritul va-zibond selenar de pe bordurile celor mai tulburătoare corăbii care au navigat pe apele adolescenței noastre.

RADU GYR

SELENE

de MIRCEA VASILIU

Frigul uscat, de afară, părea coborît din lună.

O lumină rece se strecura prin frunzișul rărit, de toamnă. Suspinau din când în când brazil negri, răstigniți pe cer, între stele.

Avea dreptate, trebuie să o facem! Azi e noaptea nefirescului, a visului, a umbrei și luminei. Azi e noaptea lui. Să cade să fie sărbătorită. Nu vom arde în mesme, ale căror flacări și fum să-1 întinsească splendoarea și să-1 alunge umbrele, nu-1 vom cânta din harfe pentru a nu întrerupe imnul furtunos al naturii împletit din urlet de fiare, din muget de vânt, din susur de ape, din strigăt de paseri, din chemări ale necunoscutului, din fragmentul acela de melodie, operă a nimănui, adusă din depărtări de valurile altor depărtări.

Avea dreptate prietenul meu, trebuie să o facem, acea plimbare în noapte, spre locul de după vechile ziduri ale Brașovului, de unde se vede atât de frumos orașul. Era întinereci afară și frig. Pădurea avea mișcări aproape omenești, impresionate tocmai pentru că știam că o pădure nu trebuie să se poarte astfel, și pentru că pomii au crengi, nu brațe care să te cuprindă, ca în basmele cu zâne.

„Al umblat vreodată, singur, într-o pădure deasă, pe noapte cu vânt?.. Cuvintele sunau ritmat, ca versuri dintr-o poezie aproape uitată. Nu prinsesem sensul din ele, ascultându-le muzicalitatea, ca și cum ar fi fost spuse într-o altă limbă, străină și necunoscută, însă deosebit de melodioasă... (aceasta desigur pentru că imi rătăceam gândurile pe alte poteci).

„Și poteciile gândurilor mele se rătăceau pentru a se reintâlni la câte o răspântie și întortochia din nou. Probabil că pe această alee rătăceau doar câteva gânduri exaltate ale ființei mele, în timp ce trupul se lungise oboseit, pe canapeaua cu perne multe de lângă vatra în care mai pălpăia focul, la mine în odată, acasă... căci parcă eu nu mai eram eu... eram altcineva, altceva, un vis, o părere... Știam doar atât: că în fața mea era Luna. Era Ea, era Isis, Selene, Diana... Era zeița, puternică, rece și rea.

Obseda de lumina ei, mă simțeam neliniștit ca sub apăsarea dragostei, a unei pasiuni neștiute și nebanuite. Era ceva care se preciza leșind din vag, din pușbere, din adâncuri... „Selene, zeița rece a Lunii, începuse să ardă de o pătinașe dragoste pentru Endymion, tă-

nărul păstor de pe muntele Lathmos. În fiecare seară cobora raze calde, mângăitoare ca brațe de femeie, adormit tulburat al adolescentului de trupul. Când se trezea uneori, sub apăsarea lor, mâinile lui întinse, rugător, nu puteau cuprinde decât răsuflarea neliniștită a vântului, iar Selene...“

...Trăești clipe de spaime, fiecare foșnet te face să tresari, și se pare că ești impresurat, că te rătăcești, că, după ceasuri de umblet, recunoști un pom sau un trunchiul răsturnat pe unde îți amintești că ai mai trecut cu un ceas înainte. Te adăncești într-o bezna tot mai deasă, lăsând în urmă aceeași întinereci de nepătruns. Mi-amintesc o astfel de noapte, pe Bucegi, odată, de mult, spre toamnă.

Pădurea noastră, din seara aceasta, e tăcută ca o talnă. Prin copacii aproape defrunziți, lumina nopții se strecoară, așternând pulbera de stele, pe aleea încercată de frunze uscate... Și în tăcerea nopții nu se mai auzea decât fășăitul de mătase mototolită ai pașilor noștri... „des pas ineffables, qui marquent dans les fables...“

Era atât de nefiresc să nască dragostea între muritor și nemuritoare, încât nici zeii, nici pământeni n'au putut să o înțeleagă. Și atunci legenda a devenit tristă, pentru că dragostea era nfericită. Stăpânul zeilor a coborît ha-rul pe trupul frumos, dar supus de strămări, al tânărului păstor, adormindu-1 tinerețea într-un somn veșnic. Astfel, de veacuri, Selene, zeița lunii, coboară acum ca și atunci, în fiecare noapte pe pământul suferințelor pentru a regăsi trupul adormit, dar viu, al intruchipă-1i Frumosului... Frumosul proiectat în eternitate, veșnicia lui, bucuria pe care o va trezi întotdeauna... Se adunau de la sine toate elementele unui eseu despre Artă. În seara aceea, însă, eram pornit mai degrabă spre fluiditatea poeziei.

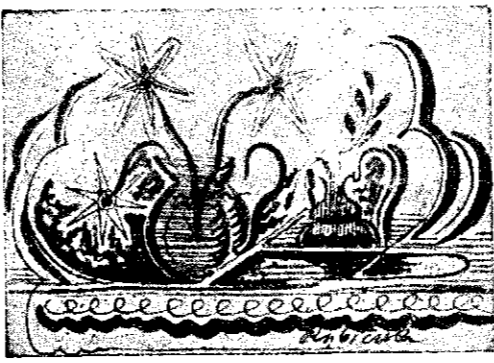
Cum începe poemul acela de John Keats? E un vers celebru... Cred că mi-1 amintesc: „A thing of beauty is a joy for ever...“

Mi-am dat seama că prietenul meu nu a înțeles rostul frazei mele. Este întotdeauna foarte greu să pornești în

sus un fir de apă tumultuoasă, mai ales când este vorba de firul gândurilor. Am tăcut, deci, pentru că ar fi însemnat să-1 vorbesc o limbă străină. Căci ei nu știa poate nimic despre Selene, luna, nu știa că va coborî și în noaptea aceea pe pământ și că dorința mea era să-și regăsească dragostea, în mine.

Privirile ne rătăceau departe, pe orizontul colțurat, al unor acoperșuri șterse de culoare, reduce la simple reliefuri geometrice, cu muchii accentuate de lumină. Iar străzile și casele se pierdeau într-un fel de ceață cu aparențe lichidă. Așa cum le vedeam, înecate în lumină, acele acoperșuri de oraș păreau epave nesigure, purtate de valuri. Deasupra lor, ca o rămășiță a unei lumi pierdute. Biserica Neag,ă, contur întunecat, se ridică neclintită. Globul de alamă de pe acoperșul ciopotniței avea pălpăiri de flacără în noapte.

Din când în când, în clipe cadente, o frunză uscată, căzută lin și legănat, atinge pământul, cu un șgomot de șpor de pășări, iar sunetul plin, atât de apropiat ca îl simțeam parcă înăuntrul nostru, al căderii unei castane, stărnea eocuri, întrecând gânduri hoinare. În felul acesta, din visări și tresăriri, pașii ni se îndreptaseră, dela sine, la poalele vechilor ziduri, — zidurile cetății de altădată, care se clopseau cu asprime în oglinda neagră a cerului. L-am privit îndelung acel cer al tuturor stelelor. O dără de aur dăinui căteva clipe, se destrâmă, se prefăcu în pulbere pentru a se topi în neînțînță: a căzut o stea.

scriitorul, poetul și cugetătorul simte imperioasă necesitate să o spiritualizeze intrând astfel în directă și, deci, creativă legătură cu însuși destinul cuprins în această apocaliptică arătare pe care o cunoaștem interis.

Până în adâncul cel mai permanent al vieții își coboară firul și focal răscolitorul, oșelitorul războiului.

Viața însă, dură sau cotidiană sau idilică sau plină de nostalgie necunoscutului, — subit-niem: „nostalgiile ale necunoscutului”, deoarece și el e o față a sufletului nostru și patrie a zilelor către cari ne tragem mersul, — viața însă își vede ne-tulburată de ale ei.

Astfel un Jürgen Rausch în Lebenslied (Cântecul vieții), în întonează sobru imn al întrebărilor de totdeauna spre a se ști, în cele din urmă, numai verigă în lanțul generațiilor, — iar un Georg Brătianu, Fritz Knöllner și Herbert Strutz se întorc de-a dreptul la izvoarele inspirației obicinuite: peșagiu, anotimp, îndelungicire omenească.

Nu mai dragostea pare absentă, deși, indirect, o simți statornică dincolo de cântecul strunei lirice.

DAR, CEEACE

am observat mai de mult și nu numai în paginile acestei reviste, este zelu cătorva nume, — zeli cu atât mai nobil cu cât e a desăvârșire desinteresată, — de a aduna și pune sub titlu comun totul ce poate fi cugetarea exprimată aforistic de către marii scriitori și filosofi germani.

Ca o seră de flori rare te întâlnim în breviarul întocmit de Erich Brock și intitulat Sinnprüche aus dem deutschen Schriftum (Cugetări din scrierile germane).

Hamann, Nietzsche, Gertrud le Fort, Ernst Jünger, Carol ne von Humboldt, L'ohenberg, Jakob Böhme, Kleist, Goethe, Hegel, Gottfried Keller, Math'as Claudius, Herder Hölderlin Schli-ler, Friedrich Schlegel, iată nume adunate dedesubtul juvarurilor de cugetare cuprinse în cele patru pagini de revistă.

Citeam, nu odată, cugetări valoroase apărute în modestele rubrici ale cotidianelor noastre. Ce ar fi dacă cineva, cronica-ri atent și neobosit, și-ar face o datorie din publicarea, măcar de trei patru ori pe an, a unor asemănătoare aforisme d'în scrierilor antiorilor români. Ne-am convinge că nu suntem chiar așa de lipsiți de cugetare cum s'au obicinuit a crede și susține unii dintre adversari. Iar în afară de acestea ne-am mai încredințat că maxima e un gen mult mai căutat decât se presupune.

TEALAN CHELARU

DAS INNERE REICH

(Reich-ul interior, adică sufletesc), revista pentru poezie, artă și viață germană, editată de Paul Alberdes, aduce, în cele două caiete, (I) pe Mai-Iunie și (II) pe Iulie-August 1942, un material ales și de nobilă ginută d'în care reținem, — fără a neglija colaborarea prozatorilor: (I) Gerd Gaiser (Die Unvollendeten), Josef Leitgeb (Am Rand des Krieges), Heinrich Zillech (Bruno Bpelm zum 50. Geburtstag), Josef Oberberger (Bilder aus der Ukraine), (II) Hans Grimm (Northcliffen Ende), și iarăși Josef Leitgeb, (continuarea la Am Rand des Krieges), — contribuția nouă și severă a poezilor: (I) Franz Tumlér (Im Kleid des Soldaten), Bodo S-hütt (Das Konzert), Georg Britting (Frühling), Georg von der Vring (Altes Rubinglas și Abschiedsnacht), Gerd Gaiser (Klage, Ukrainisches Lied și Die Freiheit), (II) Hermann Claudius (Harfenlied), Jürgen Rausch (Lebenslied) și Fritz Knöllner (Im Baltenland).

„IM KLEID DES SOLDATEN“

(In haina oșteanului) de Franz Tumlér, e un ciclu de șase poeme, dintre care ultimul, Sprüche (Cuvinte) constituie și el o serie de 12 poeme mici.

„Tată, și tu ai purtat un timp ocazional îmbrăcămintă... — sună versurile intitulate Anruf (Chemare) — „și atunci a fost în fața tușmanului. La fel și tu buia-teuși și tatăl tău la fel, spuneați, și tatăl miresii mele și tatăl lui; cu toții. Aceasta e viața bărbătească și așa a fost ea, întotdeauna, la noi, chiar și acolo unde se sfârșește a bărbatului. De-aceea draga lume nu ne este mai puțin preputit. Deaceea nu ne-a zburat, din priviri, pentru timp îndelung, gingășia și frumusețea; și azi încă, prin nopți pând departe clare, ne uităm, în sus, de pe pământul bătrân“.

SAU, CATEVA MOSTRE DIN „CUVINTE“

„Cine vorbește de cele viitoare cu propriul glas? Strănuiu nu ridică pecetea...“

„Tată, și tu ai purtat un timp ocazional îmbrăcămintă...“ — sună versurile intitulate Anruf (Chemare) — „și atunci a fost în fața tușmanului. La fel și tu buia-teuși și tatăl tău la fel, spuneați, și tatăl miresii mele și tatăl lui; cu toții. Aceasta e viața bărbătească și așa a fost ea, întotdeauna, la noi, chiar și acolo unde se sfârșește a bărbatului. De-aceea draga lume nu ne este mai puțin preputit. Deaceea nu ne-a zburat, din priviri, pentru timp îndelung, gingășia și frumusețea; și azi încă, prin nopți pând departe clare, ne uităm, în sus, de pe pământul bătrân“.

„Cine vorbește de cele viitoare cu propriul glas? Strănuiu nu ridică pecetea...“

„Tată, și tu ai purtat un timp ocazional îmbrăcămintă...“ — sună versurile intitulate Anruf (Chemare) — „și atunci a fost în fața tușmanului. La fel și tu buia-teuși și tatăl tău la fel, spuneați, și tatăl miresii mele și tatăl lui; cu toții. Aceasta e viața bărbătească și așa a fost ea, întotdeauna, la noi, chiar și acolo unde se sfârșește a bărbatului. De-aceea draga lume nu ne este mai puțin preputit. Deaceea nu ne-a zburat, din priviri, pentru timp îndelung, gingășia și frumusețea; și azi încă, prin nopți pând departe clare, ne uităm, în sus, de pe pământul bătrân“.

„Cine vorbește de cele viitoare cu propriul glas? Strănuiu nu ridică pecetea...“

„Tată, și tu ai purtat un timp ocazional îmbrăcămintă...“ — sună versurile intitulate Anruf (Chemare) — „și atunci a fost în fața tușmanului. La fel și tu buia-teuși și tatăl tău la fel, spuneați, și tatăl miresii mele și tatăl lui; cu toții. Aceasta e viața bărbătească și așa a fost ea, întotdeauna, la noi, chiar și acolo unde se sfârșește a bărbatului. De-aceea draga lume nu ne este mai puțin preputit. Deaceea nu ne-a zburat, din priviri, pentru timp îndelung, gingășia și frumusețea; și azi încă, prin nopți pând departe clare, ne uităm, în sus, de pe pământul bătrân“.

„Cine vorbește de cele viitoare cu propriul glas? Strănuiu nu ridică pecetea...“

„Tată, și tu ai purtat un timp ocazional îmbrăcămintă...“ — sună versurile intitulate Anruf (Chemare) — „și atunci a fost în fața tușmanului. La fel și tu buia-teuși și tatăl tău la fel, spuneați, și tatăl miresii mele și tatăl lui; cu toții. Aceasta e viața bărbătească și așa a fost ea, întotdeauna, la noi, chiar și acolo unde se sfârșește a bărbatului. De-aceea draga lume nu ne este mai puțin preputit. Deaceea nu ne-a zburat, din priviri, pentru timp îndelung, gingășia și frumusețea; și azi încă, prin nopți pând departe clare, ne uităm, în sus, de pe pământul bătrân“.

„Cine vorbește de cele viitoare cu propriul glas? Strănuiu nu ridică pecetea...“

„Tată, și tu ai purtat un timp ocazional îmbrăcămintă...“ — sună versurile intitulate Anruf (Chemare) — „și atunci a fost în fața tușmanului. La fel și tu buia-teuși și tatăl tău la fel, spuneați, și tatăl miresii mele și tatăl lui; cu toții. Aceasta e viața bărbătească și așa a fost ea, întotdeauna, la noi, chiar și acolo unde se sfârșește a bărbatului. De-aceea draga lume nu ne este mai puțin preputit. Deaceea nu ne-a zburat, din priviri, pentru timp îndelung, gingășia și frumusețea; și azi încă, prin nopți pând departe clare, ne uităm, în sus, de pe pământul bătrân“.

„Cine vorbește de cele viitoare cu propriul glas? Strănuiu nu ridică pecetea...“

NOTE DE JURNAL

vol sărăciților și neadapostii: Nici o literă n'ă vă ajută. Putere s'aveți, forță și minte pentru a răzbi! Vouă vorbesc.

Vă lipsește mângăierea? Duceți, numai voi, renunțarea neagră, Sensul nu înflorește celor ce vin, numai: ce e destul.

Dacă deci ne-om întoarce acasă nu întrebați. Întrebați: dacă supraviețuim și încheideți gura celui ce nu crede.

E o poezie abruptă, virtuoasă, ca un zângănit de spade sau ca explozie îndepărtate ale obuzelor ce-și trimit, vijelios, schiele dornice de trup. Dar e și vers la capătul cărui sufletul își vibrează lovit ce un surs de ojei.

De altfel lirica de război germană e, de-a dreptul, descântec desprins din lumea străvechilor incantații gotice. Să ne imaginăm o săgeată care se frânge în propria noastră carne și devine durere pe care am exprimat-o cu vorbe, gemă și conjurare. Sau să ne imaginăm un șir de fraze, nu prea lămurite, dar la amănunte cărora începe sunetul unor coarde pline de cântec prorocitor, — dărz și rece la prima vedere, dară zvăcnind focal însuși dedesubtul lavel și însăși pațima în arderea căreia se îndoale și se îmbălănește destinul provocat la luptă. Așa este poezia de război a generației germane actuale.

Dușoșia care ne place poate prea mult e exilată din formă și conținut. Cânteculele nu cântă. Ele spun: „Spun“ e acum prea mult zis. Ele lovesc sufletul, cu dăți și ciocane vrăjite și-1 sparg învelșurile obicinuiților. Ei des-ohid ferestre noi. Înspre lăuntrul lui întunecat. Pua dinamita ritmului brut și brutal unde sensibilitățile rezistă mai cu încetăpăținare. Operația ar părea barbă-dă. Dar rezultatele sunt adevărate întreprinderi, adevărate băi de câlire și îmbogățire a metalului psihic din conștiința cetitorului.

Formalmente, cuvintele se aleg printr-un fel de dură înrudire a sunetelor, iar sunetele duc stănci de șersuri.

„Wer herrscht erwidere die Kraft!“

Er sammle Zeichen um sich heimlicher Orden, damit er, Fortzeugender, sich gewinnt

Dauer, wo er das Sieb guter Art und Weihe, selbst der Geweihte“.

(Cine stăpânește, să răspundă la forși! Aduna semne în jurul său, ale ordinelor ascunse, pentru ca, Zămisitor, să dobândă durată, acolo unde întinde sita, bună și sfințită, el sfîșit!).

Traducerea pe care am încercat-o e acu interpretare, căci, urmăriți originalul, și veți vedea că i se pot da și alte înțelesuri. Și tocmai în această multiplicitate de tălcuire rezidă ineditul noli lirice care nu are nimic comun, — fiindcă se găsește la polul opus, — cu estetica verlamneană din „de la musique avant toute chose“.

BINEINTELES

poezia, fiind în mare măsură și chestiune de temperament, strofele se vor deosebi dela poet la poet.

Iată, spre exemplu, accentele unui Gerd Gaiser sunt mai minore:

„Nu jlesc după tine, prietenul meu. Nu f'indcă ești mort. Căci mai bună e această, impușcat prin frunte te nu este nici o moarte a coitului. Jlelesc fiindcă a rămas atâtea iubire menită ție“

atâtea din ce am 'ubit. Așa de dulce va fi lumina verilor viitoare. Tu însă te-ai dus tot cătră noapte...“

„(Klage-Bocet) sau: „Cântec ucraian, nu strigă de arme: bădale de aripi, ale unor paseri, del cate după sunet“

IN ORICE CAZ și nu numai din cuprinsul acestei reviste, de care constatata, cu suficiență răvedire, că războiul, ca orice uriașă încordare și pătimire omenească, nu este numai temă pentru scriitorii, poezii și gânditorii nemți, nu numai pretext pentru literaturizare și filosofare, ci stihii pe care

FLORI de MUCEGAI

Plicuri goale

Cronica literară

POEZII (ediție definitivă)

de LUCIAN BLAGA

(Fundatia rega'ă pentru literatură și artă, București 1942)

Publicarea în ediție definitivă a poeziilor și operei dramatice a d-lui Lucian Baga înseamnă un moment recapitulativ de cea mai mare importanță nu numai în scrierul autorului — aceasta se înțelege de sine — dar și în literatura românească dintr-acele două războaie. Felul poetic al d-lui Lucian Baga, alături de al d-lor Tudor Arghezi și Ion Barbu, a pătruns cel mai adânc în conștiința cititorilor, determinând consecințe care se pot urmări pe toată întinderea literaturii noastre în următorii douăzeci de ani.

Acum, când putem cuprinde pe un o privire retrospectivă, tot peisajul străbătut de itinerariul liric al d-lui Lucian Baga, ne putem da seama de consecvența admirabilă cu care această operă a confirmat, în expresia ultimă a ediției definitive, fagăduiala debutului din 1919, cu *Poezii luminate*. Mai mult chiar decât o fagăduială, era un angajament prin care — cu ceva din solemnitatea proclamației a manifestului — tânărul poet se lega față de propriul destin:

Eu nu strivesc corola de minuni și nu ucid / mîntea tainele, ce le'ntănesc / în calea mea / în flori, în ochi, pe buze ori / morminte.

eu, cu lumina mea sporesc a / lumii taină — / și tot ce-l ne'ntălesc / se schimbă'n ne'ntălesuri și mai mari / sub ochii mei —

Din cestălăit capăt al perspectivei în care cuprindem acum o operă poetică a d-lui Lucian Baga, versurile citate se proiectează într-o semnificație profetică, anticipatoare. Taina lumii — ca să spunem cu vorbele poetului — a sporit prin adăosul de taină al poeziei. Cu ce înfiorare suntem aduși să o recunoaștem și să-i mărturisim prezența, în acest exemplu din „La cumpăna apelor” — penultima din cele șase plachete publicate succesiv, între 1919 și 1938, iar acum, cuprinse toate în volumul unic al ediției definitive:

În mijlocul dimineții stă taurul / neînjugat. / Stăpânește un câmp. Lucește ca / o castană / proaspăt cojită. / Printre coarnele lui soarele vine / în sat.

Lângă apă limă stă în puterea / zoriilor taurul / nemișcat. Înălțat și frumos. / E ca Isus Kristus: / lumina din lumină, Dumnezeu / adevărat.

Astfel misterul rămâne mai departe ceea ce este. Cine s'a îndreptat să-l fie dată revelația lui, îl poate doar recunoaște ca atare și semnala celorlalți, nefindul îngăduit mai mult. Difuzarea misterului ar însemna un sacrilegiu de neiertat. Bănuim și simțim teama sacră a poetului că acest lucru s'ar putea întâmpla, din îndemnul cuprins în ultima strofă a poemului „Pasărea sfântă”, unul din cele mai tulburătoare simboluri ale poeziei:

Din văzduhul bolțitelor tale / amiezi / ghicești în adâncuri toate / misterele.

Înalță-te fără sfârșit, / dar să nu ne descoperi niciodată / ce vezi.

Altădată, revelația tainei crează o complicitate misterioasă și surăzătoare:

Omule, ziu de-apoi / e ca orice altă zi. / Indoaie-ți genunchii, / frânge-ți mâinile, / deschide ochii și miră-te. / Omule, și-ăș spune mai mult, / dar e'n zadar, — / și-afară de-aceea stele răsar / și-mi fac semn să tac / și-mi fac semn să tac.

Îată enunțarea tainei: „ziua de-apoi e ca orice altă zi”. Ziua judecării din urmă deăzută din excepționalitatea ei caendaristică pentru destinul stipei ome-nești, echivalată cu „orice altă zi”. Caendarul reprezintă doar o semnificare convențională a timpului, la soartele noastre comune. Prilejuri sărbătoricești nu sunt doar acelea însă; iar ca filă roșie. Duminică e în fiecare zi, minune, mister. Imaginea apocaliptică a zilei de-apoi stimulează senzaționismul profan, satisfacându o nevoie de extraordinar, dar inițialului fiecă zi îi apare ca un pikej de nesfârșită mirare — o mirare ca și rituală:

Indoaie-ți genunchii, / frânge-ți mâinile, / deschide ochii și miră-te.

Într-o astfel de privire, în care / „ziua de-apoi e ca orice / altă zi”, ne putem mira nesfârșit / noi înșine, pătrunși de revelația / misterică a inițialului, dar / nu ne mai poate surprinde, că / taurul stând „în puterea zoriilor” / nemișcat, — „înălțat și frumos, / e ca Isus Kristus”.

Sub semnul tainei din care se împărtășesc deopotrivă toate lucrurile, tot ce există comunică în creație:

În chip de rune, de veacuri / uitate, / poart'o semnătură făpturile / toate.

Stane de piatră, jivine, cucută / poart'o semnătură cu cheie / pierdută.

Rune, pretutindeni rune, / cine v'ânseamnă, cine v'apune? / Făpturile toate, știute și / neștiute, / poart'o semnătură — cine s'o / 'nfrunte?

„Cine s'o 'nfrunte?” — (dialogul continuă, poate continua la nesfârșit) — căci semnătura de taină e o determinare, o soartă un bistem:

Nimic nu vrea să fie altfel de / Le vent se lève, il faut tenter / de vivre.

Gândurile mele nemărturisite, / Le-am așternut ades în lungi poeme. / Dar n'ai știut să mă înțelegi pe buche / Să înțelegi tristețea Ierusalimei.

— Poate-ai zămbit, cu'n simplu gest din umert / Poate-ai semni loat: Copilări! / Dar n'ai știut să mă înțelegi pe mine / Pe izul străns pe anii mei pustii.

Cum aș fi vrut să-ți slăm înșurător / Prin vechi ureni fără de început, / Să te adun mitească peste vremuri / Ce crece în umbra unui vechi trecut!

Dar în fărziu cu umeri de 'nserare, / Mai mult mă plec tristeții fără gral, / Iar peste versul străns în vechi hr.soave / Cresc nerostite flori de mucegai.

MARIA-CONSTANTINESCU-PITEȘTI

CÂINELUI MEU

Niciodată n'am să te învăț / Despre Grecii vechi, despre Bizanț; / Nic'i armetici strâmbe căte știu... / N'am să-ți cumpăr niciodată lanț.

Un zăvoi, două grădini de prun, / De-ajuns au să-ți rămă'e patrii. / Cele-atâtea puncte cardinale / Ți-or sluji doar, în răstimp, să latri.

Ōsebit decât stăpânul, ram / Delicat și stea în zări să'nveți. / Când ți-o fi în voce să strigi ham! / Orij s'adormi în seră și dimineți.

N'ai să știi de tropic, de ocean — / Doar la poarta mea înti-vești geana. / Fburii ți-or fi aeroplan / Ș-un părău secat Mediterana,

Ignorând pe Buda, pe Hristos / Și evaluatele credinți, / Când ți-o smulge cel din urmă os, / Tu să-ți rupi aproapele 'ntre dinți.

I. CALBOREANU

NOEMBRIE

Soare vested, soare vechi / Căt o palmă de înalt, / Il iau plopii de urechi / Fără scară, fără salt.

E bolnav de veșnicie — / Câte-a tors și-a îngropat, / Câte umbre și stihii / Intre timp a destrămat.

Soare umil, soare mic / Căt o ancoră abea / Înfloritu-i-a în spic / Dulcea somnului zăbrea.

O să doarmă iar blăgîn / Undeva, adânc și cald, / Rotunjindu-ne cu chin / Pentru mâine alt smarald.

ION PENA

Citiți „poete” în loc de „vrea” / și strigătul cel mai desădădit / din poezia d-lui Lucian Baga, / una din cele mai tragice din / câte cunoaștem între cele mari, / poezie care în forma ei cea mai / puternic expresivă („In marea / trecere” și „Lauda somnului”) / relevă o artă poetică proprie, / dar nu o știu sens al devenirii, / ca o confirmare a creației. (P-n / bio-logismul d-lui Lucian Baga / are cel mult valoarea unei as / pirații sau a unei nostalgii). E / un paradox existența acestei / poezii care tăgăduște însuși / principiul creației posibil / omenesc într'un singur fal: / prin devenire. Vă amintiți în / demnul unui poet al devenirii, / Paul Valéry, din ultima strofă a / „Cămăturii marin”:

Nimic nu vrea să fie altfel de / Le vent se lève, il faut tenter / de vivre.

MIBAI NICULESCU

De-atâtea și atâtea ori am / avut prilejul să poposesc / lângă misivele voastre, tineri / poeți ai fării și intrucătva / prieteni ai inimii mele, încât / lipsa acestor pagini zănce a / ajuns pentru mine un fel de / durere. Sertarul care vă pă / trează, se desferecă la ore fixe / — și cu un zgomot special, / pentruca buzunarele și inima / mea să se umple de aer tare, / de-o boare venită de nicăiri / și poate de pretutindeni.

„Căntecele mouri”, acest o / gor pe care timerețea pură s'a / împus ca un indiscutabil ade / văr, își trag izvoarele tocmai / din aceste cosmosuri mărun / te, pe care încrederea unui alt / om nou, mi le adresează cu o / înduioșătoare afecțiune. Caut / între şiruri scânteia rară a / tălentului (o, am rămas încă / și astăzi același desmet căută / tor de comori) și ori deo / ori am prilejul să afiu măcar / un rând întreg, cărăna nu-i / schioapătă nici un picior, nu / simt un alt om, cu o nouă / povară în suflet. Iată dece, zi / de zi, din plicurile de toate / formele și de toate colorile, / aștept un nou descălecat, un / capricios salto-mortale în cea / mai pură apă a spiritului, în / mările fără fund și fără de / margini ale Poeziei.

Intre acești poeți, atât de / cercați de modesta noastră / pasiune în fiecare clipă, se as / cund de multe ori și inși care / îngrămădesc zeci și zeci de / file scrise mărunț și îmbăcsit, / izbutind să dea totuși un pic / gol, de-o goliciune de cea mai / mare impudora spirituală. Nu / știu dacă e explicabilă emoția / cu care deschizi fiecare pic / tencă în clipa în care cu / țitașul a deslășit și ultimul lui / colț, să dai în loc de un con / tinut real, de-o ficțiune existen / tă, de-un haos care nu se / poate defini sau concretiza.

Note românești

PREMIU PENTRU CREAȚIA DE RĂZBOI

Revista Fundațiilor Regale vestește în ultimul ei număr — din 1 Septembrie 1942 — instituirea a două mari premii, unul pentru poezie și altul pentru proza epică, fiecare în valoare de câte lei 100.000, pentru cele mai bune creațiuni ieșite din experiența scriitorilor tineri în războiul nostru sfânt.

Rostul acestor premii e, — după cum arată d. prof. D. Caracostea, conducătorul Fundației Regale pentru Literatură și Artă, în articolul *Creațiunile în război* — să aducă la naștere mai adânc creația literară a războiului. Având certitudinea unei mari edituri plus aceea a unei ample răspălți materiale, poezie ca scriitorii noștri tineri vor avea în războiul lărilor de iarnă tăria de a se sustrage ispitelor efemere, de a încerca să depășească printr-un efort adânc și conștient față de toate responsabilitățile ce derivă din el, literatura de reportaj.

Iar pentru scriitorii noștri ajuși în apogeul creației, cărora anii nu le mai îngăduie să stea în primele rânduri, Fundația Regală pentru Literatură și Artă vestește că pune la dispoziția un mânăunchi dintre ei toa e mijloace materiale ca să poată petrece rodnice o bucată de timp în

făcut curiozitatea, se încruntă din nou, pentru o clipă după care urmă cea mai duosă apostrofă din tot timpul discuției lor.

— Vai, vai, vai... Sărmană păcătoasă! Se poate să v' schimbați cu atata ușurință adevăratul dv. nume de botez?... Numele patronimic al celei mai ortodoxe creștine, din toate sf'ntele calendarului nostru?... Dv. nu știați că Paraschiva, în naba grecilor de azi, nu este decât numele Afroditei — zeța dragostei — la grecii de ieri, sau dacă vreți, Venera, cum îi zicev o romanii, strămoșii voștri? —

Bucureșteanca rămasă cu gura și cu ochii cășcați de emoția marelui păcat de a-și fi schimbat numele e adevărat. Probabil că un păcat de mărimea păcatului ei, nu putea fi iertat decât de Patriarhul dela Constantinopol.

Când însă îl puse în curent și pe Petre Bălan, ca grava temere ce-i tulburase mințile, învingătorul zilei, o asigură cu atata grabă și eloquență verbală, că-l veni și lui să rădă.

— Nu v' fie teamă, că am să-mi calc pe suflet și am să v' iert eu în locul Patriarhului asta, despre care am auzit că nu iartă păcatele decât în schimbul unor foarte mari sume de lire turcești...

— Oh! Doamne, Doamne!... Bine că m'ați iertat!

— Stați că nu v'am iertat încă definitiv... Am să v' iert, dar numai cu o anumite condiție... Una singură doar...

— Care anume? îl întreabă ea grabită de cea mai legitimă curiozitate a zilei.

— Imi jurați că-mi veți îndeplini condiția?

— Vă jur!

— Ei, bine... Să-mi jurați că după plecarea mea de aici să-mi faceți cinstea să mă uitați definitiv, închipuindu-vă în schimb că la Băile Herculane ați găsit chiar pe adevăratul locotenent Preda Buzescu, pentru care, de altfel, și veniseră?... Iată tot ce pretind să-mi jure o Bucureșteancă tânără, frumoasă, și cu „vino'noace”...

— Jur! Jur că-mă să fac așa cum mi-ați dat ordin!...

După plecarea lui Petru Bălan, dela Băile Herculane însă, Dulcinea Pelinescu, ca orice Bucureșteancă autentică, nu-și ținu promisiunea dată binefăcătorului său, citându-l definitiv. În schimb își uli că adevăratul ei nume de botez era Paraschiva și ca atare, ce făcea, ce dregea... aproape în fiecare noapte ea își descoperea tot câte un alt nou Preda Buzescu, la Băile Herculane.

ION MINULESCU

Dulcinea Pelinescu

(Urmare din pag. 6-4)

Numele locotenentului (sta Preda Buzescu, era pentru mine, cum se spune, un „nom de genre” al eventualilor mei parteneri, dintre care foarte mulți, nu numai că nu se supărau, dar făceau un haz... ce să v' mai spu... că de obicei, îl sfârșeam cu câte un chef monstru că se ducea pomina...

De data asta cel care începuse să se bată cu pumnii în cap, era chiar Petre Bălan, care se grăbise să-și declare adevăratul nume. Necazul cel mare al lui era că nu bănuise la timp smerchia Bucureșteencei, fiindcă s'ar fi dat chiar el drept locotenentul Preda Buzescu. Lu ce l-ar fi putut servi însă, acest joc de-a „uite popa, nu e popa”, nu-și putea încă preciza în minte, nici el. Regreta numai că nu reușise să obțină mai întâi, adevăratul nume al Bucureșteencei, rămasă încă tot anonimă în timp ce el nu mai putea minți că nu este chiar Petre Bălan.

Noroc însă că Bucureșteanca, muștrată de conștiința ei de „femeie fatală” numai când îi convenea, se grăbi să l se adreseze împăciuitoare și demnă ca o sentință pronunțată în ultimă instanță:

— Eh... ho, ho, ho!... Nu v' mai bateți cu pumnii în cap, că iată... De data asta, v' fac eu pe voce, ca să nu care cumva să spunefi că sunt așa și pe dincolo... Să nu credeți că eu sunt o femeie fără nume!... Ca „Femeea vocală” de pe vremea când era mama, fată mare... Eu sunt Dulcinea Pelinescu... Așa imi veți spune și dv. atata timp cât vom sta împreună la Băile Herculane...

Apoi, tot ea, văzându-l pe Bălan frecându-și ochii ca și cum s'ar fi deșteptat dintr-un coșmar, se îndreptă spre el, ca o felină tropicală și apucându-i capul în palmele ei, încercă să-și apropie și buzele de ale lui.

— Nu vreți să ne sărutăm?... Mi-am pus în cap să v' dovedesc că Dulcinea Pelinescu, nu este chiar o „femeie fatală” care să facă să sufere pe simpatici ei binefăcător Petrică Bălan.

Bălan însă, se grăbi să se desprindă cu ștergerea dintre palmele ei, apostrofând-o cu o frază studiată anume, care pe Dulcinea Pelinescu o făcu să roșească din nou, dar de data asta, adevărat.

— Nu-i adevărat!... Dv. mă mințiți!... Nu v' chiamă Dulcinea Pelinescu. Numele asta este inventat de dv. Nu există, după cum nu există nici numele de Preda Buzescu, inventat tot de dv...

— Vai de mine!... Pe cine am căzut eu?... exclamă ea abia răsuflând.

— E drept că un Preda Buzescu a existat cândva cu adevărat... reveni Bălan stăpân pe situație... Dar când?... acum 350 de ani, ca a fost numele unuia din marii căpitani al lui Mihai Viteazul... Dar acum se schimbat situația... ce are aface, numele căpitănelului de atunci, cu numele fals al locotenentului dv. de azi?... Nu v' dați seama că v'am prins?... L-ați șterpelit din dicționarul numelor istorice din Țara Românească. Mărturisiiți că este așa cum v' spun eu...

Privind-o apoi cum se frământă zăpăcită de sonoritatea acestui mare nume istoric, Bălan își continuă rechizitoriul cu o autoritate dublată de cea mai crudă ironie.

— Și parcă cu numele dv. credeți c'ați nimerit-o? Ași!... De unde? Auziiți!... Auziiți!... Dulcinea Pelinescu!... De unde dracu l-ați mai șterpelit și p'asta?... Se poate un cuvânt ca Dulcinea... parcă ași fi Dulcinea de Toboso, muza lui Don Quichote, să se împreune cu un alt cuvânt așa de amar ca Pelinescu? Mai înțelegem să v' chema Urzica Pelinescu fiindcă atât pelinul cât și urzica sunt două plante la fel de infecte la gust... Recunoașteți v' rog, că nici numele dv. de botez nu este adevărat... Bucureșteanca iar începuse să se enerveze.

— Dar la drept vorbind, de ce țineți cu tot dinadinsul să știți dacă numele meu de botez este sau nu adevărat?

— Eu?... M'a ferit Dumnezeu!... Nu sunt eu cel care am această curiozitate, după cum v' mai spuseli chiar adineori!... Ce are să zică însă, poliția locală când va afla că în loc de Dulcinea, v' chiamă Mița, Lenuța, Didina, Tarsița...

Bucureșteanca îi tae repede enumerarea numelor de femei, exclamând plină de entuziasm ca și cum s'ar fi iertat ea singură de propria ei greșală de a-și fi declarat în public un alt nume de botez.

— Eh!... ho, ho, ho... că-i adevărat ce spuneți dv... Nu mă chiamă Dulcinea!...

Apoi, apropiindu-se de Petre Bălan, miorlăndu-se ca o pisică în luna Mai, exclamă plină de lirism:

— Vreți să știți care este adevăratul meu nume de botez?... Iată!... Nu v' mai bateți capul că v'i spun tot eu... Paraschiva!

Petre Bălan însă, la loc să-și exprime mulțumirea de a-i fi satis-

Dulcinea Pelinescu

de ION MINULESCU

De la taxiul ce se opri în poarta hotelului Severin coboară extrem de bine dispusă o bucareșteancă tânără și frumoasă, îmbrăcată într-o rochiță de toale, culoarea sorcovei, cu părul prins într-un turban de mătăse roșie și cu ochii ascunși sub lentilele fumurii ale unor ochelari pentru soare. Sub brațul stâng își strângea nervoasă umbreluța de celoid verde, iar din geanta de piele neagră, mare cât o mapă misterioasă, degetele unor mânuși mototolite, apar sfioase ca niște pușcărișii din dosul unei ferestre zăbreuite. Mâna dreaptă, și-o rezervase probabil pentru eleganța gesturilor cu care avea să-i completeze insuficiența verbală.

Portarul o salută respectuos cu șapca până la pământ în timp ce picolo-ul hotelului — se repede la cea mai autentică obilăte profesională ca să-i scoată bagajele din taxi — două geamantane încărcate doidora și o cutie rotundă pentru pălării.

— Du-le'n oadaia locotenent Preda Buzescu, se adresă ea piccolo-ului.

Spontana intervenție a portarului însă o cam pune pe gânduri.

— Mă erțați conia?... dar domnul locotenent Preda Buzescu nu locuiește la hotelul nostru.

— Cum se poate! exclamă bucareșteanca nedumerită. Nu este asta hotelul Severin?

— Da, da... Hotelul Severin, asta este... Numai că în hotelul nostru nu se găsește niciun domn locotenent cu numele Preda Buzescu.

— Ești sigur?

— Ce Dumăzeu! Doar sunt portarul hotelului Severin, de cincisprezece ani. Imi cunosc clientii ca pe nastureli dela lina.

— Extraordinar! exclamă bucareșteanca din ce în ce mai enervată. Doar mi-a lăsat vorba la despărțire... alături... că-l găsească la hotelul Severin...

În timp ce portarul se mângâie să ridice numai din umeri, fără să mai răspundă altceva, un tânăr îmbrăcat într-un costum de sport, care întâmpină o femeie și el în poarta hotelului, își ciulește urechile instinctiv dintr-o câine de vânătoare. Piccolo-ul care-l prînsese gestul, exact în clipa când depunea pe trotuar ultimul bagaj al bucareșteancei — cutia cu pălării — îndrăznește să-i explice portarului, care, tăcut continua să-și privească problematica clientă bucareșteancă.

— Imi dați voce domnule portar!... Poate că domnul locotenent Preda Buzescu pe care-l căuta conia la hotelul nostru să se fi aranjat mai convenabil la sanatoriul militar Regele Ferdinand.

— Auțiși domnule portar? îl întreabă bucareșteanca, spontan și aproape refăcută.

— Auțiși doamnă... Cum să n'aud că doar nu sunt surd?... Numai că nu vă supărați, dar eu personal, nu mă interesez de cât de clienții hotelului nostru.

— Bă zi mai bine că nu-ți plăcurea ochii mei... se grăbi ea să-l mustre, ridicându-și ochelarii fumurii de pe ochi, cu un gest de cea mai specifică cochetărie bucareșteancă... Apoi, după o pauză, atât cât îi trebuise să-și schimbe dispoziția, adăogă:

— Dar la urma urmelor, lăsați-l pe mine... Am să-l dibuiesc eu singură și fără concursul dv... L-am descoperit cu acum un an, pe plaja dela Varna din Bulgaria, și anul acesta, n'am să-l găsească eu tocmai la Băile Herculane din România?

Intre timp, tânărul sportiv din poarta hotelului, care la început se mulțumise numai să-și ciulească urechile, de data asta continuă să surâdă ca și cum s'ar fi distrat gratuit pe scoteala unor adevărate personaje de comedie bufă. Portarul și piccolo-ul amușiseră parcă deopotrivă amândoi. Singur șoferul care până atunci nu intrase încă în scenă, găsi momentul binevenit să se coboare de la volan și să rupă tăcerea adresându-se bucareșteancei, cu șapca în mână.

— Mai aveți nevoie de mine, doamnă?... Sau imi plătiți numai taxa de la gară până la băi?

Dar g-ăbit mai ești și D-ta, domnule șofer!... Doar nu ț-i-o fi teamă că-mă să te las să plec neplătit?... N'auțiși însă, că trebuie să mergem acum la sanatoriul militar Regele Ferdinand?

Intorcându-se apoi: emoționată către Sandu, i se adresă cu niște buze roșii, dulci și parfumate ca și fragile din coșulețele țărănușelor din împrejurimi, care fac farmecul Băilor Herculane în fiecare iulie a anului. — Hai măi băiețică... ce mai aștepți? Urcă-mi bagajele în taxi și explică-i șoferului, unde dracu mai vine și sanatoriul asta militar Regele Ferdinand.

Sandu, însă, oprește cu un surâs ironic gestul grăbit al șoferului, care se și urcase la volan, și pufind într-un râs generos, ca și cum el ar fi fost singurul sănătos instruit din această stațiune balneară, unde nu există decât bolnavi de reumatism, exclamă:

— Aoleo, domnule șofer!... D-ăștia-ni ești?... Nu știți unde este nici sanatoriul militar Regele Ferdinand?... Așa sunteți toți șoferii veniți la noi, de la Lugos?... Și mai aveți pretenția să faceți zilnic curse cu pasageri de la gară până în băi?... Ute-l domnule șofer!... Ute-l coeaa... lipit de hotelul nostru... Pentru ceze pași și jumătate, nu mai este nevoe de să-și care conia bagajele cu taxiul d-tale... Apoi, adresându-se bucareșteancei: — Vi le duc eu, conia?... Vi le duc în spinare... nu în taxi... ca domnul șofer...Nu vă fie teamă că până acolo, puteți merge pe picioare chiar și dv... Că doar n-ați fi paralizată... Doamne ferește!

În lipsa portarului care dispăruse brusc în interiorul hotelului, bucareșteanca nu-i mai rămăsese decât să-și plimbe ochii nedumeriți, când pe tânărul turist, care la auzul cuvântului „paralizată” izbucnise într-un râs generos, când pe șoferul care încernase cu palmele încetate pe volan, când pe picolo-ul hotelului, care de bine, de rău, se schimbase într-o sașină de plumb. Și atâta tot. Zadarnic încerca bucareșteanca să ghicească — dintre cei trei parteneri — care avea să-i întindă cel dintâi, o mână de ajutor.

Șoferul însă, care probabil scotise ca așteptat mai mult decât s'ar fi cuvenit, își plesnește deodată clienta cu „o sută douăzeci de lei” — cifra marcată pe contorul taxiului.

Bucureșteanca tresare în fine salvată, dar totuși încerenită ca și cum cifra i-ar fi părut exagerată. Se gândește însă s'o liniștească tot șoferul, dar cu o lămurire oarecum mai generoasă:

— Și asta-i numai taxa marcată pe contor, de la gară până la poarta hotelului asta... timpul pe care-l pierdui degeaba cu discuțiile dv., nu-l mai pun la socoteală.

— Ai să-mi schimbi cinci sute de lei? îl întreabă bucareșteanca întinzându-i înainte o hârtie de bancă, pe care nu și-o scoase din geanta neagră decât cu cea mai calculată incetinăală.

Fără să-i ia hârtia din mână, șoferul se căută mai întâi în portofoliu și după ce-și numără moneta mărunță, răspunde:

— Trei sute șaptezeci lei!... Imi lipsesc zece lei, ca să vă dau restul complet.

Luată la repezeală, bucareșteanca era gata să primească chiar restul incomplet, dacă Sandu n'ar fi intervenit la timp cu autoritatea unui adevărat inger protector.

— Hai domnule șofer... nu mai face pe șmecherul și dă-i coniei restul complet... Cui îndrăznești să-i spui că n'ai mărunțiș?... Nu vă știu eu?... Așa sunteți toți...

Și în timp ce șoferul, verde de mânie, mai scoate din portofel și o monedă de zece lei, Sandu se adresează bucareșteancei cu o satisfacție anticipată și sigură de a-și fi transformat cei zece lei ai șoferului într-un bacșiș pentru el.

— Uite așa își bat joc șoferii aștia, de clientele care le cad în mână. Cum le prind sigure... gata să le buzunărească... nu altceva... Ba le mai fac și de petrecanie, de teamă să nu-l denunțe.

— Ba pe mine m'a ferit Dumnezeu de așa ceva... se desculpă bălbâindu-se de ciudă, șoferul. Eu sunt om cu nevastă și cu trei copii... Mai bine scasă, sărac și curat... decât la pușcărie cu banii păpați de avocați!... Și strâmbându-și șapca, spre ochii stângi, da drumul motorului și dispăre, după ce mai întâi ocolește statuia de bronz a lui Hercule.

După ce respiră din plin, ca și cum ar fi sfârșit cu b.n.e o adevărată cursă de obstacole, bucareșteanca își îndreaptă ochii, gata să pornească într'acolo unde i se spusese că se află sanatoriul militar Regele Ferdinand.

Piccolo-ul hotelului Severin însă, nu-l răgaz să facă nici un pas, grabindu-se să-i ofere tot el singur, concursul de a-și găsi prietenul scotit decamdată pierdut.

— Stați pe loc conia, că mă duc eu să mă interesez dacă nu cumva, domnul locotenent Preda Buzescu se găsește la sanatoriu.

În același moment însă, tânărul turist care până atunci urmărise

tăcut și atent desfășurarea acestui „fapt divers” de sezon, își ridică plin de grație atât șapca sa de turist autentic cât și vocea lui de tenor improvizat, pe care bucareșteanca avea în fine ocazia să i-o audă pentru prima oară.

— Imi dați voce Doamnă?... Dacă întâmplător locotenentul Preda Buzescu nu se găsește nici la sanatoriul militar Regele Ferdinand, pot să-mi permit cinstea să vă procur eu cea mai potrivită soluție, pentru a vă pune decamdată la adăpostul oricăror alte eventuale noi neplăceri? Intervenția neașteptată a tânărului necunoscut face pe bucareșteanca să tresară ca și cum o voce misterioasă i-ar fi șoptit la ureche chiar soluția salvatoare. Nu se grăbi să-i răspundă nimic însă, deoarece Sandu tocmai se întorcea dela sanatoriul militar Regele Ferdinand, mai plouat parcă decât și-ar fi arborat în suflul un drapel de doi!

— Nu există, conia?... Nu există?... se grăbi el s'o anunțe cu voce tare, chiar dela jumătatea drumului.

— Vedeți doamna?... Își reia pledoaria tânărul turist... Ce vă mai rămâne de făcut, decât să permiteți unui umil anonim admirator al dv., orerta — de altfel foarte protocolară — a unei din cele două camere ale sale dela hotelul Hercule... Chiar acesta?... Hotelul din față... Un hotel tot așa de aproape ca și sanatoriul militar Regele Ferdinand... Și dacă imi dați voce să mai adaug ceva... Hotelul meu este cu mult mai convenabil decât hotelul Severin, fiindcă are băile instalate chiar la parter.

Bucureșteanca anunțise cu ochii fiși pe bagaje, ca și cum pentru ea, soarta bagajelor ar fi fost cu mult mai interesantă decât soarta dezertorului său locotenent Preda Buzescu. S-mînd-o că se codește să-i răspundă, fie dintr-o explicabilă jenă feminină, fie dintr-o simplă încăpățănare personală, tânărul turist încercă un așa zis „ricochet” adresându-i-se decamdată piccolo-ului, ca și cum afacerea cu bucareșteanca ar fi fost aranjată definitiv.

— Hai măi Sandule... Du-te repede la mine la hotel și spune-i lui Dinu că te-am trimis eu... Să vină cu tine ca să transportați împreună peste drum bagajele doamnei.

Sandu însă, ca și cum nu s'ar fi găsit în termenii de bună prietenie cu Dinu, colegul său de peste drum, îl întreabă pe tânărul turist, cu un aer de simplă precauție:

— N'ar fi bine să întrebăm mai întâi pe conu Pătru dacă se mai găsește vreo cameră liberă la hotelul Hercule.

Tânărul turist însă se grăbește să-l liniștească de orice temere, chiar dacă întâmplător ar fi fost justificată:

— Nu-i nevoie să mai întreb pe nimeni, fiindcă eu cunosc situația camerelor dela hotelul meu tot așa de bine ca și portarul hotelului! Spune-i să ducă bagajele la 43 bis, care este liberă. Doar este lipită de 43, camera mea.

Înțelegând scurta explicație a șiretului turist, după ce execută brusc cel mai savant stangămprejur, Sandu o pornește în goană să găsească pe Dinu și să execute ordinul categoric, încredințat că de data asta avea să-i cadă în palmă un bacșiș mult mai greu decât cei zece lei, cu care bănuia că avea să-i cinstească prietena locotenentului „la-l de unde nu e!”

Bucureșteanca parcă nu-i venea să creadă ochilor, mai ales după ce-și ridicase lentilele fumurii ale ochelariilor de soare. Ce i se întâmpla de data asta, nu-și amintea să i se fi mai întâmplat vreodată în viață.

Schimbarea bruscă și neașteptată a situației sale cu adevărat critică, într-o situație cu totul nouă și probabil mult mai convenabilă, o pune pe gânduri. Și doar situația asta critică nu durase nici măcar un sfert de oră. Se oprește, cât ai fi bătut din palme!... Ba ceva mai mult chiar, îi plăcea să creadă că propunerea generoasă a tânărului sportiv din fața sa nu fusese decât talmăcirea a ceea ce-i fusese scris se în-tâmpie, mai ales când te naști așa cum se nascuse ea, adică așa cum prietenesele sale din copilărie obșnuiau să afirme că ea se nascuse într-o anumită zodie...

Dovada de altfel, o făcea chiar sinceritatea cu care i se adresase acest simpatie necunoscut, în care ea ghicise că a descoperit un om bine crescut, dacă nu chiar un adevărat gentilm.

În timp ce bucareșteanca își depăna în creier acest raționament ad-hoc, tânărul turist continua s'o privească mut și plictisit de atitudinea ei ciudată de a nu-i fi adresat încă niciun cuvânt, fie de mulțumire, fie chiar o scurtă injurie.

Dar exact în aceeași situație trambulinară se găsea și tânăra și frumoasa bucareșteanca, a cărei tăcere inexplicabilă se datoră numai superlativei emoții pe care o simți în clipa când comasatul jocului e gata să anunțe numărul câștigător la ruleta.

Apariția bruscă a celor doi picolo însă, îi făcu pe amândoi să-și recapete deopotrivă și glasul și curajul.

— Dați-mi voce, doamnă, îi luă el înainte, să vă mulțumesc din tot suflul pentru gentilețea cu care ați primit oferta anonimului dv. admirator... Când ne vom urca în camerele noastre, vom avea în fine și noi ocazia să ne lepădăm măștile anonimului. Dar nu pentru cine știe ce înalte rațiuni de stat... Nu... C: numai pentru a ne putea pune la adăpost contra privirilor ipocrite ale celor care, în loc să citească B.B.B., nu fac decât să lălițoneze zilnic romane senzaționale.

Sonoritatea acestor fraze pretențioase zguduise așa de puternic întregul sistem nervos al bucareșteancei, ca se hotărî să-i răspundă scurt și cuprinzător, cu tot ce-i venea pe limbă, nu numai în gând, ca aior bucareșence tot atât de tinere și frumoase, dar mai puțin sentimentale decât ea.

— La urma urmelor, întâmplă-se ce s'ar întâmpla, mie puțin imi pasă... În viața mea, n'am citit nici Biblia, nici așa ziscele romane senzaționale... Cetesc numai gazetele umoristice, fiindcă cele politice, toate publică aceleași articole, afară de fotografiile morților pentru care familiile indoliute trebuie să plătească la fel ca și pentru reclamele comerciale... Credeți dar, ce vreți despre mine, fiindcă nici eu nu țin să vă descos cine sunteți.

Se pare că și sistemul nervos al tânărului turist vibrase aproape la fel cu al tinerei și frumoase: bucareșence anonime și chiar anaifabetă, că fără să-și mai pună la contribuție cultura lui personală, își dădu drumul dintr'odată:

— Exact aceleași vechituri vi le-ași fi putut debita și eu, dacă în-tâmplător v'ași fi cunoscut mai înainte de a-mi fi apăruț la băile Herculane, în felul unei femei tot atât de anonimă ca și mine... Ași putea adăoga că ne-am întâlnit pentru prima oară în viața noastră, ca doi corbi pe o creangă de copac uscat. Insist asupra personalității corbilor, fiindcă după o zăcătoare populară „corb la corb nu-și scoate ochii”. O singură deosebire m'i-ași putea permite să v'o aduc la cunoștință... Dv. căutați pe locotenent Preda Buzescu, iar eu nu fac decât s'aștept a fi găsit de femeea care în viață, deși nu caută pe nimeni, se laudă totuși că întâmpină, în fiecare zi, li lese în cale câte un nou bărbat...

Bucureșteanca tresări ca și cum ar fi fost trăznită.

— Să nu credeți că plictiseala de a nu fi găsit pe locotenentul Preda Buzescu pe care-l căutam cu adevărat, se va schimba într'o autentică veselie de a vă fi găsit pe dv. pe care nici nu vă cunoșteam măcar, dar mite să vă fi căutat.

— Aveți dreptate, doamnă, exclamă acru tânărul turist... Femeile au dreptate chiar când mint... Cum însă cei doi picolo intraseră cu bagajele în hallul hotelului, iar cei doi anonimi de ambe sexe ajunseră și ei în poarta hotelului, ei

nu-și mai permise decât să completeze fraza intreruptă de graba de a pune la punct paranteza care se deschisese în poarta hotelului Severin, pentru a se încinde în poarta hotelului Hercule.

— Decamdată însă, fiți buna și ierțați-mi dacă vă iau eu înainte ca să vă pot arăta drumul. Nu vă fie teamă, că nu urcăm decât o scară de câteva trepte numai. N'am să comit niciodată prostia să angajez o femeie, chiar anonimă, pe scara lui Iacov, care după cum cred că știți, mergea până la cer... Camera dv., este la primul etaj, și după cum v'am spus, lipită de a mea...

Cuținându-și capul ca un metronom muzical, bucareșteanca îi aruncă un suras pictural cu dublu înțeles exact ca al Giocondei lui Leonardo da Vinci.

După trei sferturi de oră, bucareșteanca nu reușise încă să-și defacă ambale geamantane. În schimb își recapitulase toate plăcutele și neplăcutele surprize ce-i fusese dat să le suporte nu cu nervii obșnuși ai unei flustratrice bucareșence, dar cu cinismul savant al unei foste favorite celebre.

Odaia 43 bis, în care intra pentru prima dată, de pe coridorul primului etaj al hotelului Hercule era oribilă ca aspect. Aproape nu se putea vedea nimic în interiorul ei, din cauza întunericului. O fereastră se deschidea pe coridor: care nici el nu era luminat decât de alte ferestre — e drept — dar care toate se deschidea peste aceeași curte fiancă de muntele din dosul hotelului. În schimb, din odaia 43 bis o ușe cu geamuri se deschidea în odaia 43, oadaia luminată de o fereastră dublă care se deschidea spre vechea promenadă a băilor, plină de soare și de tot ce se poate perinda prin fața statuii lui Hercule. B.nevoitorul său anonim însă, se grăbi să-i explice că dansa va putea locui în camera în care se va simți mai bine, fiindcă lui îi era perfect egal în ce cameră avea să doarmă cele șase nopți câte mai avea de dormit la Băile Herculane.

Alta în locul ei, după ce s'ar fi enervat atât cât îi trebuie unei teme ca să pară sensibilă, i-ar fi trănit probabil un scoun în cap, acestui om rău crescut care nu-l oferise decât o adevărată capcană.

Păstrându-și însă calmul ca niciodată până atunci, ea găsi cu cale să i se adreseze cu o voce de adevărată sirenă, abia ieșită însă, nu din gura rece a Marii Negre, ci chiar din apa fierbinție de 38° a Băii Elisabeta, instalată chiar în subsolul hotelului Hercule.

— Dar ce caraghos mai sunteți și dv., domnule anonim. N'ați găsit de cuvânt să-mi spuneți măcar cum vă chiamă, ca să știu și eu maine când voi pe ea de aci, cui am avut ghinonul să mă dau legată și de mâini și de picioare...

Caraghosul anonim însă, drept răspuns, îi arătă pe unul din geamantanele sale literale P. B. vopsie cu negru.

Bucureșteanca tresări ca și cum ar fi dat ochii cu spectrul unui dușman defunct.

— Adevărat?... Astea sunt inițialele numelui dv.? Nu cumva geamantantul asta...oți fi furat dela locotenentul Preda Buzescu?

Pretinsul hoț al geamantantului se grăbește să se scuze că nu putuse să-l fure deoarece pe dansul îl chiamă Petre Bălan. În schimb însă, grație acestei potriveli de inițiale ale celor două nume diferite, ei, Petre Bălan, va încerca chiar în momentul acela să-i fure cu adevărat locotenentului Preda Buzescu, ceva pe care a și pus ochii... Dar nu geamantantul... Alțeva!...

— Ce anume? îl întreabă ea curioasă.

— Nu ghiciți? o întreabă el, la rândul lui.

Apoi, tot el, ca și cum ar fi negujat să o întrebe tocmai ce ar fi fost mai interesant, adăogă:

— Dar la urma urmelor, pe dv cum vă cheamă, caraghioasă anonimă balneară?

Ea tresări ca și cum nu s'ar fi așteptat la o întrebare așa de naturală.

— Da?... Și pentru ce vreți să știți cum mă chiamă pe mine?... Ca să mă compromiteți când ne vom mai întâlni pe calea Victoriei?

Ei nu-i mai răspunde decât după un oftat adânc și un suras lung și ironic.

— Nu vă fie teamă, că pe calea Victoriei nu se poate compromite nimeni.

— Frumoasă părere aveți dv. despre calea Victoriei! exclamă bucareșencea, în bătea de joc. Apoi întepenindu-se ca și cum s'ar fi simțit inspirată de propria ei mândrie de bucareșence autentică, adăogă: Pe mine, domnule, nu că vreau să mă laud, dar sunt invitată să mă plimb pe calea Victoriei între orele 5 și 7 p. m. tot de bărbați de seamă, nu de orice fel de „tercha berchia”. Dv. să nu mă judecați, vă rog, după locotenentul Preda Buzescu, pe care-l văzurăți ce fel de om este.

— Ba nu-l văzui de fel... o intrerupse proprietarul numelui cu aceeași inițiale ca și ale locotenentului cu bucluc... Vă văzui, în schimb, numai pe dv. care totuși, văd că nu v'ați compromis nici astăzi, când ați alergat la Băile Herculane, după un excroc sentimental, care v'a pus, cum spune francezul, „un lapin”... Rușine, doamnă... Rușine pentru amândoi!...

Bucureșteanca parcă începuse să se înroșească și de rușine. Petre Bălan însă, nu-i dădu răgaz să se roșească mai mult decât „roujou!” de pe obraz și-i repetă întrebarea, după o scurtă retractare:

— În definitiv, s'ar putea să mă înșel chiar eu... Cine n'are un așa zis „călcăi al lui Achile”?... Ba nu, zău... De cine v'ar putea fi rușine la Băile Herculane, când dv. nu vreți să-mi spuneți chiar mie, cum vă chiamă?... Numai că... Ha: să zicem că de mine v'ar fi teamă, dacă aș afla cum vă cheamă. Portarul hotelului însă, pe care auziți că-l cheamă Pătru, va veni probabil peste câteva minute să vă cără numele pentru a vă completa fișa reclamată de poliția băilor... Așa e, că atunci, vreți nu vreți, va trebui să-i spuneți cum vă cheamă?... Dv. nu cunoașteți legile țării?...

Bucureșteanca își dădu cu pumnul în cap, oftând dureros ca în fața unui pericol inevitabil.

— Ah!... Bătu-mă Dumnezeu, că uite cum neglijați să-mi iau cu mine câteva cărți de vizită...

— Ce are afacere?... o intrerupse Bălan. Portarul nu vă pretinde decât să vă semnăți personal numele pe fișa poliției... Și atâta tot. Dar băgați de seamă. Să vă semnăți numele adevărat. Să nu cum cumva să vă dați nevasta locotenentului Preda Buzescu... c'ați pătit-o!...

Bucureșteanca sări în sus ca mușcată de șarpe...

— Eu?... Eu nevasta unui om pe care nici nu-l cunosc?... Nici nu știu dacă există cu adevărat un om cu numele asta... Zău așa... De aceea mi și tresărit când am văzut pe geamantan literale P și B... M-i era teamă să nu fiți chiar dv. ala pe care mă prefăceam că-l caut eu... Cu toate că, la drept vorbind, eram sigură că nu există...

Surprins de declarația ei nebanuită, Petre Bălan încercă de data asta s'o inspăimânte de-a-binecică:

— Dar dacă este așa, cine v'a forțat, frumoasă doamnă, să comiteți acest falș în acte publice... Nu v'a fost teamă c'ați fi putut fi denunțată?... Vă dați seama ce încurcături v'ați fi creat singură?

— Cum așa? Ce fel de încurcături? întreabă bucareșencea grăbită și aproape tremurând de frică.

— Iată!... Să vă spun tot eu, dacă aveți curajul să le ascultați până la sfârșit, fără să leșinați...

— Dumnezeule!... Exclamă ea pierdută... Spuneți-mi-le așa, ca să nu leșin... Am înima slabă și!... Doamne ferește...

— Decamdată, după cum se obșnuște, după denunț, vă pomeniți cu o adresă ca să vă prezentați judecătorului de instrucție... Se încheie apoi procesul verbal... începe judecata... avocații dv. oricât ar fi ei de șmecheri nu vă pot salva, oricât i-ați plăti dv... Procurorul cere condamnarea și... Tribunalul dă o sentință afirmativă, adică o condamnare...

— Ah!... Condamnată la moarte?

— Nu chiar la moarte... Dar la câteva luni de închisoare, cu siguranță, dacă n'aveți noroc să scăpați cu o simplă amendă de câteva mii de lei...

— Nu, nu!... Nu mă denunțați, vă rog, că pe viitor nu mai fac așa... Renunț pe tot restul vieții mele la sistemul asta, pe care de altfel, nu l-am născocit eu... Mă l-a recomandă o avertisment de prietenă a mea. Ea m'a convins că merg la sigur cu el. Și ca să fiu sinceră, am și mers, dar numai la aventuri de dragoste, mai mult sentimentale, decât productive...

(Urmare în pag. 5-a)